

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT
RAKENDUSLINGVISTIKA OSAKOND

Elina Vinter

EESTI KEELE ÕPPIMISE PÕHJUSTEST VENE EMAKEELEGA ÕPPURITE
NÄITEL MOSKVAS

Magistritöö

Juhendajad Kristiina Praakli ja Raili Pool

TARTU 2020

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Keeleõpe ja selle põhjused	7
1.1. Keeleõpe	7
1.2. Keeleõppe põhjused	9
2. Eesti keele õppimise võimalused Moskvas	15
2.1. Lühitulevaade eesti keele õpetamisest maailmas	15
2.2.1. Eesti keele õpe Moskva Eesti Seltsis	16
2.2.2. Eesti keele õpe Moskva ülikoolis	16
2.2.3. Eesti keele õpe Venemaa Välisministeeriumi Moskva Riiklikus Rahvusvaheliste Suhete Instituudis	18
2.2.4. Eesti keele õpe Moskva Skandinaavia keeltekoolis	18
3. Uurimuse informandid, aineestik ja analüüsimeetod	21
3.1. Valim	21
3.2. Informandid	22
3.3. Keeleainestiku kogumine	26
3.4. Keeleainestiku iseloomustus	27
4. Tulemused	30
4.1. Juured ja seotus Eestiga	30
4.2. Eesti kui võimalik elukohariik	34
4.3. Tuleviku minapilt	37
4.4. Turism	40
4.5. Toetav õpikeskkond ja lähedaste heakskiit	45
4.6. Eesti keel ja Eesti informantide silmis	48
4.7. Isiklik keeleõppe eesmärk	51
4.8. Mina õpin eesti keelt, sest ...	53
Kokkuvõte	55
Kirjandus	58
The reasons to Learn Estonian by the Example of Native Russian Speakers in Moscow. Summary	64

Lisa 1	66
Lisa 2	69
Lisa 3	70

Sissejuhatus

Õppimine on eluaegne protsess ja praeguses kiiresti muutuv maailmas teadvustatakse seda aina rohkem. Õppimine on inimolendite loomulik vajadus ja inimene on eluaegne õppija (Ginter 2015). Inimestel on vaja pidevalt õppida ja ennast täiendada, et tunda ennast täisväärtusliku ühiskonna liikmena (Jarvis 1998: 21). Tänapäevases globaliseeruv maailmas on võõrkeele oskusel inimeste elus väga oluline roll. Võõrkeeled on kultuurilise progressi üks peamisi tegureid ühiskonnas. Võõrkeele oskusel on oluline koht nii isiklikus kui ka töölases arengus ning hariduses, keele kaudu saab mõista teise riigi vaimset rikkust ja suhelda teiste rahvaste esindajatega. Võõrkeeled on sild maailma. Euroopas nähakse mitmekesisust kui rikkust. Seetõttu kehtib Euroopa Liidus 1+2 keelepoliitika, mis tähendab, et EL kodanik võiks osata lisaks emakeelele ka kahte võõrkeelt. (HTM keelepoliitika 2014)

Üleilmastumine, rahvusvaheliste kontaktide loomine ja koostöö laiendamine nõuab tänapäeval head võõrkeeleoskust. Inimesed õpivad mingisugust keelt, et saada hakkama teatud suhtlussituatsioonides. Käsitledes motivatsiooni kui peamist motiivi võõrkeele õppimisel, võib täheldada, et sihipärase motivatsiooni all peitub alati põhjus, miks inimene midagi teeb. Motivatsiooni peetakse peamiseks teguriks selles, kas võõrkeele õppimine õnnestub või vastupidi ebaõnnestub. Motivatsioon selgitab, miks inimesed otsustavad midagi teha ja kui kaugele jõuavad nad oma kavatsustega. (Dörnyei 2001: 5–6). Ilma piisava motivatsioonita ei pruugi isegi inimesed, kellel on kõige tähelepanuväärsemad võimed, täita pikaajalisi eesmärke, ja ka piisavalt hea õpetamine ei suuda sel juhul tagada õpilastele häid saavutusi (Dörnyei 1998: 117).

Eesti keel ei kuulu küll enim õpitud keelte hulka, kuid välismaalastel on olemas huvi selle keele vastu. Magistritöö teema sündis minu isiklikust huvist võõrkeelte õppimise vastu ja soovist saada teada, miks moskvalased õpivad just eesti keelt. Olen tuttav ühe inimesega, kes elab Moskvast ja õpib eesti keelt. Mõtlesin, et oleks huvitav teada saada, miks inimesed, kes elavad suurlinnas, on otsustanud minna õppima eesti keelt, millised on nende motiivid eesti keele õppeks. Magistritöö eesmärk on välja selgitada, millised on

Moskva Skandinaavia keeltekooli õppijate eesti keele õppimise põhjused, mis eesmärgil nad eesti keelt õpivad ning millised on nende eesti keele õppega seotud vajadused. Püstitatud on kolm uurimisküsimust:

1. Mis ajendab õppijat õppima eesti keelt väljaspool eestikeelset keskkonda?
2. Mis on keeleõppe eesmärgid? Kuidas sõnastab keeleõppija õppe eesmärgid?
3. Millistes olukordades plaanitakse eesti keelt kasutada, mida eesti keele oskus õppijate jaoks tähendab?

Selleks, et leida uurimisküsimustele vastused, koostasintervjueerimiskava ja viisin läbi poolstruktureeritud intervjuud. Intervjuud toimusid eesti keele õppijatega Moskvast silmast silma 2020. aasta veebruaris.

Võõrkeeleõppe motivatsiooni on uuritud palju. Eriti palju uuringuid on tehtud selgitamaks välja inglise keele õpimotivatsiooni (nt Gardner 1985; Dörnyei 1994; 1998; Ushioda 2010). Keeleõppe põhjused on isikuti erinevad, üks üldisemaid põhjusi, mis paneb inimest õppima võõrkeelt, on isiklik või professionaalne areng (Arthur, Beaton 2000: 36). Eestis on uuritud enamasti eestivenelaste motivatsiooni riigikeele õppimises. Julia Kudrenko (2016) uuris eesti keele õppimise põhjusi vene õppekeele koolide õpilaste seas ning tema töö põhjal võib väita, et vene noortel on pigem instrumentaalsed motiivid riigikeele õppimiseks ehk hea eesti keele oskus annab võimaluse õppida ülikoolis ja olla edukam tööturul. Angelina Savolainen (2018) uuris oma bakalaureusetöös Ida-Virumaa täiskasvanute eesti keele õpimotivatsiooni. Tema uuringu tulemused näitasid, et õppijatel puudub sageli motivatsioon eesti keele õppeks, kuid sobivate õppemeetodite ja materjalide abil saab tekitada motivatsiooni eesti keele õppimise vastu. Olesja Aariku (2018) magistritöös käsitletakse Tartu vanglas kinnipeetavate keeleõppestrateegiate kasutust. Tulemused näitavad, et enamikule uurimuses osalenutele on eesti keelt edaspidiseks eluks vaja. Algajad keeleõppijad ei kasuta keeleõppestrateegiaid, seevastu edasijõudnud kasutavad. Eestis on uuritud ka soome laste eesti keele õpimotivatsiooni, näiteks Venla Rantanen (2018) uuris oma bakalaureusetöö raames Tallinna soome laste eesti keele õpimotivatsiooni. Tulemused näitasid, et üldjuhul on soome laste motivatsioon eesti keele õppeks hea ja selle põhjused

on erinevad. Liis Reile (2018) magistritöös uuriti Eestis õppivate välisüliõpilaste hoiakuid ja motivatsiooni eesti keele õppimise suhtes. Tulemused näitasid, et välisüliõpilaste meelest on eesti keel raske, kuid huvitav ja külgetõmbav. Nende hoiakud eesti keele õppimise suhtes olid positiivsed. Need üliõpilased, kes tulid Eestisse kauemaks, suhtuvad eesti keele õppimisse positiivsemalt, kui need, kes tulid üheks või kaheks semestriks. 2018. aastal korraldati Kultuuriministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi tellitud mahukas keeleõppe rakendusuring „Eesti keelest erineva emakeelega täiskasvanute eesti keele õpe lõimumis- ja tööhõivepoliitikas: kvaliteet, mõju ja korraldus“. Uuringu eesmärk oli analüüsida eesti keele õppe nõudlust ja pakkumist. Tulemused näitasid, et ligi 200 000 muu emakeelega inimest soovib õppida eesti keelt. Põhjuseks toodi välja avanevad karjäärivõimalused, parem toimetulek igapäevaeluga ning võimalus saada osa Eesti kultuurist. (Rakendusuring 2018)

Magistritöö autorile teadaolevalt ei ole seni käsitletud põhjusi, miks Venemaal elavad inimesed on otsustanud hakata eesti keelt õppima, sellest lähtuvalt on Moskvast toimuva eesti keele õppe ning sealsete õppijate õppimise põhjuste väljaselgitamine varasemate uurimuste kontekstis uudne ning eesti keele kui võõrkeele õppimise üldpildi laiendamiseks vajalik. Saades teada, mis on need üldised põhjused, on võimalik luua eraldi eesti keele kursusi, mis koondaksid kokku ühe kindla eesmärgiga inimesi. Samuti oleks ka eestlastele huvitav teada saada, miks välismaalased otsustavad õppida eesti keelt.

Käesolev töö koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade keeleõppest ja selle põhjustest. Teine peatükk käsitleb eesti keele õpet Moskvast minevikus ja magistritöö kirjutamise perioodil. Kolmandas peatükis tutvustatakse empiirilist osa, kus kirjeldatakse uurimuse metoodikat, valimit ning andmete analüüsimise meetodit. Neljas peatükk keskendub magistritöö uurimistulemustele.

1. Keeleõpe ja selle põhjused

1.1. Keeleõpe

Emakeel on inimese esimene keel, mis omandatakse varases lapseas enesele teadvustamata. Ümbritsevast keelekasutusest omandatakse keele struktuur ja sõnavara (Kaivapalu 2007: 16). Mõned rahvad nimetavad esimesena õpitud keelt emakeeleks (näiteks eestlased), mõned aga kasutavad selleks metafoori nagu sünnikeel. Kuid mõlemad terminid on tegelikult eksitavad. Esimene kontakt keelega ei pruugi alati olla ema kaudu. Samuti ei ole keel päritav ega geneetiliselt ettemääratud. Kuna tegemist on inimese jaoks tema esimese keelega, millega ta puutub kokku, kasutatakse tihti ka mõistet esimene keel. Esimene keel, emakeel ja sünnikeel on omavahel sünonüümid. Iga inimene tõlgendab emakeele mõistet oma tunnetuse järgi. Emakeelt võib määratleda kolme kriteeriumi järgi:

- kasutuse kriteerium – keel, mida kasutatakse igapäevaelus kõige rohkem;
- oskuse kriteerium – keel, mida osatakse kõige paremini;
- identiteedi kriteerium – keel, mida tunnetatakse oma keelena. (Rannut jt 2003: 113–115)

Üldjuhul on inimene enda emakeele oskuslik valdaja, kuid igaühel on oma arusaam keelest ja keelekasutusest. Emakeele põhjal kujuneb inimesel arusaam ka teistest keeltest, nende erinevustest ja sarnasustest (Kaivapalu 2010: 161–162). Tänapäeva inimene puutub oma elu jooksul kokku ka võõrkeele õppimisega. Teiseks keeleks nimetatakse keelt, mida omandatakse/õpitakse vastavas keelekeskkonnas, ja võõrkeeleks keelt, mida omandatakse/õpitakse väljaspool keelekeskkonda. Näiteks eesti keel on Eestis elavatele muukeelsetele teine keel (eesti keel teise keelena) ja väljaspool Eestit eesti keelt õppivatele inimestele on see võõrkeel (eesti keel võõrkeelena). (Kaivapalu 2007: 16; HAR) Keele omandamise mõttes ei ole erilist vahet teise keele ja võõrkeele vahel, kuna toimivad samad seaduspärasused ja globaliseeruvas maailmas saab igaüks endale ka ise keelekeskkonna luua (Kaivapalu, Martin 2010).

Võõrkeeke õppimine on tohutult keeruline nähtus. Paljudel inimestel on olemas võõrkeeke õppimise kogemus. (Mitchell, Myles 2004: 6) Alustades uue võõrkeeke õppimisega, tuginetakse tavaliselt intuiitiivselt nendele teadmistele ja oskustele, mis on emakeelest ja varem omandatud keeltest juba olemas ning püütakse leida keeltevahelisi sarnasusi (Kaivapalu 2010: 164).

Motivatsioon on peamine tegur võõrkeekeõppes (Dörnyei 2001: 5). Sõna motivatsioon tuleb ladinakeelsest sõnast *movere*, mis tähendab liikuma panema. Inimeste tegevused on üldiselt teadlikud ning neid saadab kindel eesmärk. Kui inimene püüdleb oma eesmärgi poole, siis öeldakse, et sel inimesel on olemas tahtejõud, kuid psühholoogid nimetavad seda motivatsiooniks. Aavo Luuk ja Peeter Tulviste (2002: 162) kirjutavad: „Vajadus on keha või psüühika toimimise seisukohalt olulise omaduse puudujääd“. Psühholoogid on arvamusel, et motiive tekitavad vajadused, mis sunnivad inimesi tegutsema. Inimese tegevuse põhjus ehk motiiv on seotud enamasti tulevikuga. Seega võib inimese käitumises tulevik olla olevikus toimuvate tegevuste põhjuseks. (Luuk, Tulviste 2002: 162–164)

Motivatsioon mõjutab seda, miks inimesed midagi teevad, kui pikalt nad sellega tegelevad ja kui palju nad selle nimel pingutavad (Dörnyei 2001: 2). Teise keele omandamise motivatsiooni on hakatud põhjalikult uurima 20. sajandi teisel poolel. Robert C. Gardner ja tema kolleegid Kanadas on olnud teise keele motivatsiooni uurimise alusepanijad. Nad juhtisid tähelepanu motivatsiooni rollile teise keele omandamisel. (Ushioda 2010: 6) Motivatsioon õppida ja omandada võõrkeelt on inimest iseloomustav tunnus. Motivatsioon on suhteliselt püsiv, kuid erinevates tingimustes võib püsivus muutuda. (Gardner 2006: 2) Gardner on kasutanud kahte tüüpi motivatsiooni mõistet: integratiivne ja instrumentaalne suund. Integratiivse suuna all mõeldakse tavaliselt positiivset suhtumist õpitava keele kõnelejaskonda, huvi nendega suhelda ja isegi soovi samastuda sihtkeeke kõnelejatega. Instrumentaalne motivatsioon on see, kui keelt õpitakse praktilistel eesmärkidel, näiteks võimalus saada paremat tööd, kõrgemat palka või muu kasu pärast. (Gardner 1985: 82–83) Enamik varasemaid motivatsiooni uuringuid põhinevad inglise keelel, aga nüüd on jõutud järeldusele, et teiste keelte õppimise

põhjused võivad olla hoopis teistsugused – samas kui varem on inglise keele põhjal saadud tulemusi laiendatud kõigile keeltele (Ushioda 2017).

Käesolev magistritöö keskendub keeleõppimise põhjustele, mis omakorda on tihedalt seotud õppijate vajadustega: inimene hakkab uut keelt õppima mingitel põhjustel ning keele kasutamise vajadused võivad tuleneda nii õppijast endast kui ka ühiskonnast laiemas mõttes.

1.2. Keeleõppe põhjused

Võõrkeele õppimine erineb teiste asjade õppimisest selle poolest, et see ei anna inimesele vahetuid teadmisi reaalsest tegelikkusest, nagu näiteks annab neid matemaatika, ajaloo, geograafia, bioloogia, keemia või füüsika õppimine. Keel on vaid andmekandja üksikisiku ja avaliku arvamuse silmis. Võõrkeel nõuab järjepidevat ja süstemaatilist tööd, mis on õppija poolt mõtestatud. Õppija peab teadma, milleks ta seda teeb, ja ta on püstitanud endale kindla eesmärgi, mille poole püüelda. (Zahharov, Baidildinova 2014)

Täiskasvanud õpivad juhul, kui neil on endal soov õppida ning kui nad näevad õppimises tähendust ja õpitav tundub neile vajalik. Omandades midagi uut, toetuvad nad juba varem omandatud teadmistele ja kogemustele ning võtavad vastutuse enda õppimise eest. Üldjuhul ei õpi täiskasvanu seda, mille vastu tal puudub huvi või mille järel ta ei näeks vajadust või milles ta ei näe enda jaoks tähendust. Kui täiskasvanul puudub huvi õpitava vastu, õpib ta ilma motivatsioonita, mis võib viia selleni, et õpitava materjali sisu omandatakse lünklikult ning hiljem ei oska õppija seda väljaspool õppeklassi rakendada. (Illeris 2010: 49) Väidetakse, et täiskasvanud, kes otsustavad osaleda õppimises, läbivad oma elus ülemineku etappe, näiteks pensionile jäämine, lahutus, lein, töötus, karjääri muutused (Ferrari 2013: 42). Enamik uuringuid rõhutab, et õppijate isiklik tuleviku vaade võib muuta võõrkeele õppimise seisukohti (Kormos, Csizer 2008: 328).

Cyril Orvin Houle (1961) leidis, et mitte kõik täiskasvanud, kes õpivad omal soovil, ei oma õpimotivatsiooni. Oma uuringus viis ta läbi intervjuusid ja klassifitseeris õppijaid järgmiselt:

Eesmärgile orienteeritud: osalevad õppimises ühte või mitut konkreetset eesmärki silmas pidades, näiteks nende tööalase konkurentsivõime parandamine või oskuste arendamine, mida nad saaksid hiljem kasutada.

Õppimisele orienteeritud: näitavad tõelist huvi selle vastu, mida nad õpivad ja üldiselt omandatakse uusi teadmisi enda huvide valdkonnas. Nad ei ole eriti motiveeritud äsja omandatud teadmiste ja oskuste kasutamisest.

Tegevusele orienteeritud: ei näi olevat kaasatud õppimisse, soovivad näha vaid praktilisi tulemusi. Osalevad õppimises põhjusel, et kohtuda uute inimestega või põgeneda igavusest või perekeskkonnast. (Houle 1961, viidatud Ferrari 2013: 39–40 järgi)

Keeleõppimise põhjused on tihedalt seotud ka keeleõppija keeleliste vajadustega, mis näitavad, millistes keelekasutusolukordades õppija soovib õpitavat keelt kasutama hakata. Teise keele omandamise motivatsiooni kõrval on uuritud ka teise keele õppimisprotsessi, õppija minapilti, inimese multikompetentsust ning otsitud seoseid näiteks identiteedi, panustamise ja keeleõppimise vahel (Klaas-Lang, Reile 2019: 86). Dörnyei (2005; 2009) teooria motiveeritud minast teise keele õppes (ingl *second language motivational self system*) on uus lähenemine teise keele motivatsiooni uurimisel, mis põhineb „mina“ raamistikul ja sisaldab mõistet nagu „tuleviku minad“. See teooria koosneb kolmest komponendist:

- ideaalne L2¹ „mina“ – koosneb indiviidi visioonist, kelleks ta tahab saada keelekasutajana;
- peaks (ingl *ought to*) L2 „mina“ – see tähendab motivatsiooni, mis tuleneb kohusetundest, erinevatest kohustustest või vastutusest;
- L2 õppimise kogemus – koosneb motiividest, mis on seotud kogemustega klassiruumis, mis võivad hõlmata õpetaja, õppekava, õppija rühma või edukusega klassiruumis. (Dörnyei 2005, viidatud Subekti 2018: 58–59 järgi)

¹ lühend L2 (ingl *second language*) – teine keel

Gardner (2001) leiab, et võõrkeeke õppimiseks peab õppijal olema huvi seda keelt kõnelevate inimrühmade ja nende kultuuri vastu. Hilisemad uuringud on näidanud lisaks ka mitmeid teisi põhjusi keeleõppeks, näiteks inimesed on huvitatud reisimisest, uutest tutvustest ning soovivad laiendada juba olemasolevaid teadmisi. Noelsi järgi on need põhjused keeleõppe motiivideks olulisemad, kui soov kontakteeruda ja samastuda teise keele kõnelejatega. (Noels jt 2003: 34) Zoltán Dörnyei ja Ema Ushioda (2011) toovad välja, et huvil võõrkeeke vastu on märkimisväärsed kognitiivsed omadused, nagu näiteks uudishimu ja seotus konkreetse valdkonnaga. Samuti on sellel afektiivne mõõde, sealhulgas rõõm, mis on seotud kaasamisega tegevusse (Subekti 2018: 59).

Richard M. Ryan ja Edward L. Deci (1985) on välja töötanud enesemääratluse teooria ja see on olnud motivatsioonipsühholoogia üks mõjukamaid lähenemisviise (Dörnyei 2003: 7). Teooria põhineb inimese kolmel kultuuriülesel psühholoogilisel vajadusel: autonoomsusel, kompetentsusel ja seotusel, mida võib ka tõlgendada lähedusvajadusena. Enesemääratlemise teooria püüab ühendada nii inimese sisemisi kui ka väliseid põhjuseid motivatsiooni tekitajana. Sisemine motivatsioon lähtub inimesest enesest. Sisemine motivatsioon on seotud tegevusega, mis on loomupäraselt huvipakkuv, nauditav ja sisemist rahuldust pakkuv. Väline motivatsioon viitab soovile teha mingit tegevust väljastpoolt tulenevatest põhjustest tingituna, mitte sisemisest huvist. (Ryan, Deci 2000)

Teise keele õppimine kujutab endast erilist olukorda, mis hõlmab keele mitmekülgset loomu ja rolli. See on kommunikatsiooni kodeerimise süsteem ning samal ajal lahutamatu osa identiteedist ja sotsiaalse kogukonna suhtlemise kanal. (Dörnyei 1994: 274) Richard Clement ja Bastian G. Kruidenier (1985) on toonud lisaks instrumentaalsele motivatsioonile välja neli olulist tegurit, mis motiveerivad inimesi võõrkeelt õppima. Need on teadmised, sõprus ja reisimine ning ka sotsiokultuuriline suund, juhul, kui õppija asub väljaspool keelekeskkonda. (Clement, Kruidenier 1985, viidatud Dörnyei 1994: 275 järgi) Dörnyei laiendas Clementi ja Kruidenieri tegureid ning leidis integratiivse motiveeriva alamsüsteemi neli üldist mõõdet:

- 1) huvi võõrkeelte, kultuuride ja inimeste vastu, mida võib pidada sotsiokultuuriliseks suunaks;
- 2) soov avardada oma vaateid ja vältida provintslikkust;
- 3) soov uute stiimulite ja väljakutsete järele;
- 4) soov integreeruda uude kogukonda. (Dörnyei 1994: 275)

Dörnyei (1994) on püüdnud sünteesida erinevaid uurimissuundi, pakkudes ulatusliku nimekirja, kus on motivatsiooni komponendid liigitatud kolme peamise tasandi kaupa: keele tasand (ingl *the Language Level*), õppija tasand (ingl *the Learner Level*) ja õppimisolukorra tasand (ingl *the Learning Situation Level*) (vt Pilt 1).

Language Level	Integrative Motivational Subsystem Instrumental Motivational Subsystem
Learner Level	Need for Achievement Self-Confidence * Language Use Anxiety * Perceived L2 Competence * Causal Attributions * Self-Efficacy
Learning Situation Level	
Course-Specific Motivational Components	Interest Relevance Expectancy Satisfaction
Teacher-Specific Motivational Components	Affiliative Motive Authority Type Direct Socialisation of Motivation * Modelling * Task Presentation * Feedback
Group-Specific Motivational Components	Goal-orientedness Norm & Reward System Group Cohesion Classroom Goal Structure

Pilt 1. Võõrkeele õppimise motivatsiooni tasandid. (Dörnyei 1994: 280)

Keele ja õppija tasandit on käsitletud ka eri uurijate varasemates uuringutes. Keele tasand on kõige üldisem ning koosneb integratiivse ja instrumentaalse motivatsiooni alamsüsteemist. Siin keskendutakse orientatsioonidele ja motiividele, mis on seotud võõrkeele õppe erinevate aspektidega, nagu kultuur või kogukond. Need üldised motiivid määravad põhilised õpieesmärgid ja selgitavad õpitava keele valikut. Õppija tasand kaasab kompleksi mõjutusi ja tunnetusi, mis moodustavad isiksuseomadused, mida õppija on varem omandanud. Sellel tasandil on kaks motiveerivat komponenti:

saavutusvajadus ja enesekindlus. (Dörnyei 1994: 279; Dörnyei, Csizér 1998: 205–206) Raamistiku kõige keerukam osa on õppimisolukorra tasand, mis on seotud situatsioonispetsiifiliste motiividega ning avaldub klassiruumis keele õppimise eri aspektides (Dörnyei 1998: 125). Õppimisolukorra tasand koosneb sisemistest ja välistest motiividest ja motiveerivatest tingimustest. Selleks, et mõista tegelikke motiive võõrkeele õppeks, on need jagatud kolmeks motivatsioonikomponendi rühmaks (Dörnyei 1994: 277):

- 1) kursusespetsiifilised motivatsioonikomponendid (ingl *course-specific motivational components*): ainekava, õppematerjalid, õppemeetod ja õppeülesanded. Seda saab kirjeldada nelja motiveeriva tingimuse raames: sisemine huvi; õppija isiklikud vajadused, väärtused või eesmärgid; oodatav edu; tulemustest saadud rahulolu ja sellega seotud sisemised ja välised hüved;
- 2) õpetajaspetsiifilised motivatsioonikomponendid (ingl *teacher-specific motivational components*), mis puudutavad õpetaja isiksust, õpetamisstiili, tagasisidet ja suhteid õpilastega;
- 3) grupispetsiifilised motivatsioonikomponendid (ingl *group-specific motivational components*), mis puudutavad õpigrupi dünaamikat.

Marion Williams ja Robert L. Burden (1997) lõid tuginedes Dörnyei (1994) motivatsiooni komponentidele oma motivatsioonimudeli, mis koosneb kolmest etapist: 1) põhjused midagi teha; 2) otsustamine seda teha; 3) motivatsiooni säilitamine. Nad keskendusid küsimusele, mis paneb inimest õppima ja püüdsid selgitada välja välise motivatsiooni teguritest sõltuvaid sisemise motivatsiooni tegureid ehk ühest sõltub teine. Näiteks sisemine huvi sõltub teistest huvidest; tegevuse tajutav väärtus aga vastastikuse koosmõju olemusest teiste oluliste inimestega, vastutustunne õpikeskkonnast, oskus aga laiemast kontekstist. (Williams, Burden 1997: 138–140)

Inimesed õpivad uut keelt, sest nad tahavad suurendada oma võimalusi leida paremat tööd või lihtsalt töötada tõhusamalt, mõned soovivad saada tuttavaks oma naabritega või keegi tahab lugeda teatud raamatuid, artikleid või ajakirju jne. Kõigil neil õppijatel on

konkreetsed keele vajadused, mis võivad aja jooksul ka muutuda. (Avermaet, Gysen 2008)

2. Eesti keele õppimise võimalused Moskvas

2.1. Lühülevaade eesti keele õpetamisest maailmas

Eesti riik toetab rahvuskaaslaste programmi kaudu eesti keele ja kultuuri õpetamist ning säilitamist välismaal. Eesti keele ja kultuuri õpe toimub välismaa üldhariduskoolides, pühapäeva- ja täienduskoolides, seltsides, lasteaedades, mudilasringides ning keelekursustel. (HTM eesti keele õpe välismaal) Haridus- ja teadusministeeriumi kodulehel on kirjeldatud eesti keele õpet välismaal järgmiselt: „Eesti keele välisõpe jaguneb kaheks – akadeemiliseks välisõppeks ja välismaa koolides toimuvaks keeleõppeks. Kui akadeemilise välisõppe sihtrühma moodustavad täiskasvanud, siis välismaa koolides toimuv eesti keele õpetus on suunatud peamiselt välismaal elavatele eesti päritolu lastele“ (HTM eesti keele välisõpe). Esimene eesti keele ja kultuuri akadeemiline välisõppe programm loodi 2005. aastal ja nüüdseks on kahe riikliku programmi toel eesti keelt võimalik õppida 30 kõrgkoolis üle maailma, nii Euroopas, Ameerikas kui ka Aasias. Üheksas neist töötab Eestist lähetatud eesti keele ja kultuuri lektor. (EKKAV; HTM eesti keele välisõpe) Lisaks õpetavad mitmed välisülikoolid eesti keelt EKKAVIst sõltumatult. Ministeeriumi andmete järgi õppis eesti keelt 2019. aastal umbes 1000 üliõpilast. Välismaa õppekohtades toimub eesti keele õpe seal elavate eesti päritolu laste jaoks, et neil oleks võimalus säilitada ning arendada oma emakeelt. Eesti keele oskusel on tähtis roll Eestisse tagasipöördumisel või õpingute jätkamisel Eesti haridussüsteemis. 2019. aastal toimus eesti keele õpe umbes 80 erinevas õpetuskohas üle maailma. (HTM eesti keele välisõpe)

2.2. Eesti keele õpetamine Moskvas

Käesolevas peatükis kirjeldatakse teadaolevaid eesti keele õppimise võimalusi Moskvas, nii möödunud aastatel kui ka magistritöö kirjutamise hetkel 2020. aastal.

2.2.1. Eesti keele õpe Moskva Eesti Seltsis

Moskva Eesti Selts on Venemaa eestlaste selts, mis tegutseb Venemaal Moskvast (ESTINST Seltsid). Moskva Eesti Selts asutati aastal 1903 ja selts tegutses kuni Esimese maailmasõja revolutsioonini. Seltsi tegevus taastus täies mahus 1989. aasta sügisel. Seltsi liikmete arvu on raske nimetada, sest nende arv pidevalt väheneb, kuid 1990. aastatel oli liikmeid 350 ringis. (Maran 2019) Moskva Eesti Seltsis alustati eesti keele õpetamisega 1990. aastal ning õpetati kuni 2018. aastani. Õpetajaks oli Mihkel Maran ja tema õpetas eesti keelt kaks tundi nädalas kahes rühmas: üks tund oli algajatele ja üks tund edasijõudnutele. Põhiõpikuks oli tol ajal Helmi Leberechti „Räägime eesti keelt“, 2000. aastatel hakati kasutama ka Mall Pesti ja Helve Ahi õpikut „E nagu Eesti“. Üldiselt õpiti ja omandati kõik tunnis ja kodutöid ei jäetud, sest tööl käivatel inimestel polnud aega iseseisvalt materjali omandada. (Liivak 2001) Eesti keele tunnid toimusid veel ka 2014. aastal, kuid siis pigem laupäevase keeleringi vormis (Aleksejev 2014). Mihkel Marani andmetel lõppesid seltsi keelekursused 2018. aasta paiku, sest enam ei ole olnud seal õppida soovijaid (Maran 2018).

2.2.2. Eesti keele õpe Moskva ülikoolis

2020. aastal oli Moskva Riiklik Ülikool Tartu Ülikooli üks 72 partnerülikoolist (UT partner). 27.–28.11.2007 viibis Tartu Ülikoolis MRÜ² esindaja dotsent Olga Sinjeva, et arutada kahe ülikooli järgneva viie aasta koostöökava ning viia kaasa TÜ allkirjastatud partnerlusleping. 28.11.2007 kirjutas Tartu Ülikooli rektor Alar Karis alla koostöölepingule Lomonossovi-nimelise Moskva Riikliku Ülikooliga. Karis on märkinud, et Tartu Ülikoolile on eesti keele õppe alane koostöö Moskva ülikooliga oluline: „Meile on tähtis see, et nüüd hakatakse Moskva ülikoolis eesti keelt õpetama“. Enne koostöölepingu allkirjastamist oli toiminud juba aastaid teaduspõhine koostöö TÜ filosoofiateaduskonna ja MRÜ vahel. Koostööleping andis võimaluse alustada üliõpilasvahetustega, mis enne ei saanud toimuda. (UT press 2007)

² MRÜ lühend (vene lühend *МГУ*) – (vene Московский государственный университет имени М.В.Ломоносова) – M. V. Lomonossovi nimeline Moskva Riiklik Ülikool

2008. aastal avati Moskva ülikoolis esimest korda eesti filoloogia eriala, kus alustas oma õpinguid kümme üliõpilast. Rühma mentoriks sai Moskva ülikooli dekaan. Õppekava kestus oli viis aastat, millest ühe aasta õppisid üliõpilased Tartu Ülikoolis. Üks õppeaasta Tartus oli jagatud kaheks sügissemestriks 3. ja 5. õppeaastal. Algupärase plaani järgi oli mõeldud nii, et esimese kursuse õpivad üliõpilased Moskva Riiklikus Ülikoolis ja seejärel sõidavad õppima neljaks aastaks Tartu Ülikooli. Üliõpilaste palvel muudeti leping ümber: neli aastat Moskvast ja üks aasta Tartus. MRÜ eesti filoloogide kursus 2008–2013 oli ainukene eesti keele filoloogia kursus MRÜ ajaloos ja oma ringkonnas räägiti kursusest kui eksperimendist. Esimesel ja teisel kursusel oli rühmal ainsaks eesti keele õppejõuks Eve Raeste. Eesti keele tunde oli nädalas 12 akadeemilist tundi. Põhiõpikuteks olid „E nagu Eesti“, „T nagu Tallinn“, „Avatud uksed“, „Naljaga pooleks“, „Eesti keel ja meel“ ja „Kohtume Eestis“. Kolmandal ja neljandal kursusel käisid Moskvast tulevasti eesti filolooge õpetamas Eestist kutsutud välisõppejõud. Ühe semestri õpetas üliõpilastele eesti keelt MGIMOs³ kutsutud eesti keele õppejõud Lia Tatter. Viie aasta jooksul õppisid üliõpilased mitte ainult eesti keele selgeks, vaid said tutvavaks ka eesti keele ajaloo, Eesti kultuuri, Eesti ajaloo, Eesti kirjandusega ja ka Eesti riigiga. Viienda kursuse lõpuks 2013. aastal said üliõpilased bakalaureusekraadi eesti filoloogia erialal. Diplomitöid kirjutati vene keeles, kuid teemad olid seotud Eestiga: eesti kirjanduse, eesti keele või eesti kultuuriga. (Philol; Volodina 2020; Nazarova 2020)

2013.–2014. õppeaastal uut eesti filoloogide rühma ei tulnud. Kuid 2013.–2014. aastal õpetas MRÜs eesti keelt vabaainena sama ülikooli eesti filoloogia eriala vilistlane Marina Nazarova. Marina juhendamisel alustas 2013. aastal eesti keele õppimist viis üliõpilast. Baasõpikuteks olid „Tere“, „E nagu Eesti“, „Naljaga pooleks“ ja „Lihtne eesti keele grammatika“. 2014. aastal ei tulnud uusi eesti keelt õppida soovijaid ja algajate rühm jäi avamata, kuid eesti keele õppimisega jätkas esimese aasta rühmast kaks üliõpilast. Neist kahest käis üks üliõpilane Tallinnas suvekoolis õppimas ja praktiseerimas eesti keelt.

³ MGIMO lühend (vene lühend *МГИМО*) (vene *Московский государственный институт международных отношений*) – Venemaa Välisministeeriumi Moskva Riiklik Rahvusvaheliste Suhete Instituut

Sama üliõpilane õppis ka ühe semestri vahetusüliõpilasena Tartu Ülikoolis eesti keelt. (Nazarova 2020) 2015. aastast alates MRÜs eesti keelt ei õpetata, kuid soome-ugri keelerühmast on võimalik õppida soome ja ungari keelt (Philol).

2.2.3. Eesti keele õpe Venemaa Välisministeeriumi Moskva Riiklikus Rahvusvaheliste Suhete Instituudis

Venemaa Välisministeeriumi Moskva Riiklikus Rahvusvaheliste Suhete Instituudis valmistatakse ette tulevasi diplomaate. Eesti keele õpetamisega alustati MGIMOs 1995. aastal, kui tekkis vajadus rahvusvaheliste suhete asjatundjate järele, kes valdaksid Baltimaade keeli. Lia Tatter oli mitme aasta jooksul ainus eesti keele ja kultuuri õppejõud MGIMOs. Ta alustas eesti keele õpetamisega seal 1995. aastal ja töötas 2012. aastani. Kui MGIMOs eesti keele õpetamisega 1995. aastal alustati, ei olnud veel Baltimaade keelte kohta õpikuid ega metoodilisi materjale, seega Tatter oli iseseisvalt loonud eesti keele õpetamise kooli MGIMOs. Alates 2014. aastast töötab MGIMOs ainukese eesti keele õppejõuna Anastasiia Volodina, kes lõpetas 2013. aastal Moskva Riikliku Ülikooli eesti filoloogia eriala. (MGIMO uni)

Välisministeerium teeb iga nelja aasta tagant tellimuse eesti keele spetsialistide järele. Esimesed A. Volodina viis õpilast lõpetasid bakalaureuseõpingud 2018. aastal. Praegu õpib eesti keelt põhivõõrkeelena samuti viis üliõpilast. Lisaks eesti keelele õpivad tudengid ka soome ja inglise keelt. Inglise keel on kõigile MGIMO üliõpilastele kohustuslik õppeaine. Võõrkeelte tundide jaotus on nädalas järgmine: 5 korda (10 akadeemilist tundi) on eesti keel, 3 korda (6 ak t) inglise keel, 2 korda (4 ak t) soome keel. (Volodina 2020)

2.2.4. Eesti keele õpe Moskva Skandinaavia keeltekoolis

Skandinaavia kool (originaalnimega *Скандинавская школа*) avati 18.08.2000 Peterburis. Kool sai osalise finantseerimise tänu tol ajal tegutsevale Põhjamaade Ministrite Nõukogu grandile, mille eesmärk oli toetada Põhjamaade keelte ja kultuuride arengut ja levikut. Tol ajal alustati kolme keele õpetamisega: soome, rootsi ja norra.

Skandinaavia kooli Moskva filiaal avati 2003. aastal. Praegu on võimalik õppida koolis järgmisi võõrkeeli: soome, rootsi, norra, taani, islandi, eesti ja inglise keelt. Skandinaavia koolis on võõrkeelt võimalik õppida kas rühmas, individuaalselt õpetajaga või Skype'i teel. Lisaks keeltele pakutakse koolis ettevalmistavat kursust inimestele, kes soovivad asuda õppima Soome kõrgkoolidesse. Koolis õpetatakse veel programmeerimisega seotud kursusi. Samuti korraldab kool ka keelepraktikaid välisriikides ja lastelaagreid. (NordicSchool)

Eesti keelt hakati õpetama Skandinaavia kooli Moskva filiaalis alates 2009. aasta aprillist. Esimene eesti keele õpetaja oli koolis Lia Tatter (NordicSchool). Hiljem õpetas eesti keelt 2012. aasta oktoobrist kuni 2013. aasta juunini Manona Paris. Paris meenutab oma õpetamiskogemust: „Ma üritasin teha tunnid võimalikult informatiivseteks ja huvitavateks. Peaasi oli rääkimisjulguse tagamises. Tutvustasin ka Eesti kultuuri. Kõige menukamad olid need tunnid, kus arutasime piparkoogitaigna ja Evelin Ilvese kleitide üle. Inimesed omandasid neid sõnu ja väljendeid lennult!“. Mõne õpilasega suhtleb ta tänini. (Paris 2020) Alates 2013. aastast töötab keeltekoolis kaks MRÜ eesti filoloogia eriala vilistlast: Anna Kornejeva ja Marina Nazarova. 2018. aasta septembrist õpetab lisaks Annale ja Marinale eesti keelt Vello Niinoja (NordicSchool).

2009. aastast kuni 2020. aasta aprillini on Moskva Skandinaavia koolis avatud kokku 32 eesti keele õpperühma. Üldiselt avatakse 2–3 algajate rühma aastas. Rühmad on väikesed, tavaliselt on 3–8 inimest ühes rühmas. Ajaga kahaneb õpilaste arv erinevatel põhjustel. Mõned katkestavad õppimise, sest otsustavad, et ei soovi siiski eesti keelt õppida, mõned ajapuuduse tõttu, mõned aga seoses Eestisse kolimisega. Aprillis 2020 töötas koolis 6 eesti keele õpperühma alatest algajatest A0 kuni B2-tasemeni ja kokku õppis eesti keelt nii individuaalselt kui ka rühmades 40 inimest. (NordicSchool)

Põhiõpikuteks on koolis Inga Manguse „Tere“ ja „Tere jälle“, Mall Pesti ja Helve Ahi „E nagu Eesti“ ning Mare Kitsniku ja Leelo Kingisepa õpik „Avatud uksed“. Samuti on igal õpetajal hulk enda koostatud materjale. Tundides mängitakse, vaadatakse filme ja saadakse tuttavaks ka eesti kultuuriga. Igal õpetajal on oma eesti keele õpetamise

metoodika. Õpetamise viis sõltub konkreetsest rühmast ja inimestest selles rühmas. Õpetajad lähenevad igale õpilasele individuaalselt, et õpilasel oleks huvitav ja motivatsioon eesti keelt õppida ei kaoks. Keeleõppe motivatsioon on õppijatel väga erinev. Üldjuhul on nad mingil moel seotud Eestiga, näiteks tahetakse kolida Eestisse, neil on eesti juured, reisitakse palju, nad soovivad õppida Eesti ülikoolis või on neil sõbrad Eestis. Väga harvadel juhtudel tullakse eesti keelt õppima ka huvist lingvistika vastu, et näha keele lingvistilist poolt. Kooli õpetaja Anna Kornejeva väidab, et kõige tähtsam on armastada oma tööd, siis on ka õppijatel kergem omandada võõrkeelt. (Kornejeva 2020)

3. Uurimuse informandid, aineestik ja analüüsimetod

Käesolevas peatükis kirjeldatakse intervjueeritavate valimi moodustamist ja keeleainestiku kogumise protsessi, intervjuuainestiku litereerimist ja kodeerimist ning andmete analüüsimist.

3.1. Valim

Kasutatud on lumepallivalimit, mis tähendab, et leitakse esimene sobiv inimene, kes juhatab edasi järgmiste uuritavate juurde. Sellise valimi plussiks on see, et informante on lihtsam uurimusse leida, miinuseks aga see, et valimi puhul ei saa uuringutulemuste põhjal väga kaugeleulatuvaid järeldusi ja üldistusi teha. (Rämmer 2014) Lõpliku valimi moodustab 13 Moskvas elavat ja sealsetes keeltekoolides eesti keelt õppivat täiskasvanut vanuses 17–70. Magistritöö informantidest tundis siinse töö autor isiklikult ühte informanti, kes elab Moskvas ja alustas eesti keele õppimisega 2019. aasta algul Moskva Skandinaavia keeltekoolis. Tema kaudu sain keeltekooli õpetaja kontakti. Kontakteerusin õpetajaga 2019. aasta suvel ning andsin teada, et soovin uurida eesti keele õppijaid Moskvas. Küsisin õpetajalt, kas sellist laadi uurimust on võimalik tema keeltekoolis õppijatega läbi viia ja kas on õppijaid, kes soovivad uurimuses osaleda, ning juhul kui on, kas oleks võimalik saada nende õppijate kontakte. Õpetaja vastus oli positiivne, ta kinnitas, et uurimust on võimalik läbi viia. Keeltekooli õpetaja teavitas õppijaid minu magistritööst ja minu huvist läbi viia intervjuusid ning küsis, kes õppijatest oleks nõus intervjuus osalema. Seejärel jagas õpetaja minuga jaatava vastuse andnud õpilaste kontakte. Järgnevalt saatsin igale nõusoleku andnud eesti keele õppijale tekstisõnumi, milles tutvustasin ennast ning kirjeldasin töö teemat ja eesmärki. Seejärel leppisin iga informandiga kokku kohtumise aja ja koha.

Kokku viidi vene keeles läbi 13 informandiga 11 poolstruktureeritud individuaalintervjuud ja 2 paarisintervjuud. Poolstruktureeritud intervjuu puhul saavad intervjueeritavad vabalt oma mõtteid väljendada, intervjuerija esitab suunavaid või täpsustavaid küsimusi, muutes vajadusel küsimuste järjekorda. (Hirsjärvi jt 2005: 192) Paarisintervjuude informandid on pereliikmed, kes eelistasid anda praktilistel ja sisulistel

põhjustel ühisintervjuu (INF_7N ja INF_8M; INF_12N ja INF_13M), et jagada ühist keeleõppe kogemust, osaleda ühises mõttevahetuses ja leida intervjuuks lihtsamini aega. Individuaalintervjuu on kõige tavalisem intervjuu vorm, mis viiakse läbi ühe intervjuueeritavaga. Sellise intervjuu vormi eelis on see, et intervjuueeritav vastab küsimustele ja arutab küsitavate teemade üle omas tempos. (Rämmer 2014) Paarisintervjuu on rühmaintervjuu alavorm, millel on oma plusse ja miinuseid. Plussiks on see, et inimestel on ühine kogemus, võib-olla sarnane arvamus ja ühised mälestused, miinusena võib välja tuua selle, et üks intervjuueeritavatest võtab domineeriva rolli ja teine ei pruugi enam oma arvamust väljendada, samuti võib tekkida arvamuskonflikte. (Hirsjärvi jt 2005: 197) Katsetades mõlema intervjuu vorme, meeldis mulle rohkem individuaalintervjuu, sest nii saab inimene mugavamalt oma mõtteid väljendada ja ei tekki vahepealseid pause, kui teine inimene vastab.

Moskva suuruse tõttu toimus kuus intervjuud Skandinaavia keeltekooli puhkenurgas, mis oli tuttav kõigile osapooltele. Teisalt asus keeltekooli puhkenurk õppeasutuse esikus, mistõttu tekkisid privaatsuse probleemid: kõik keeltekooli külalised, õppijad ja töötajad võisid kuulata meie vestlust ja ka paralleelselt omavahel vestelda. Kuid need asjaolud ei seganud intervjuude läbiviimist ja kõik teemad said käsitletud. Ühel korral sekkus kõrvalise isikuna intervjuusse soome keele õppija, kes soovis meiega jagada enda kogemusi seoses eesti ja soome keele õppimisega ning eesti keeles suhtlemisega. Viis intervjuud toimusid avalikes söögikohtades, kus segavaks faktoriks oli taustamuusika ja kõrvallaudades vestlevad inimesed. Kuid segavad asjaolud – teiste inimeste vestlused ja taustamuusika – ei takistanud intervjuude läbiviimist ega litereerimist. Selline andmete kogumise meetod on tõhus, sest vajaliku informatsiooni saab kätte. Negatiivsena võib välja tuua, et intervjuerimine on aeganõudev ja emotsionaalselt raske, sest intervjueri peab kohe analüüsima informatsiooni ja vajadusel küsima täpsustavaid küsimusi.

3.2. Informandid

Uurimuses osales 7 mees- ja 6 naisinformanti. Intervjuueeritavate keskmine vanus on 39 aastat. Uurimuse läbiviimise hetkel olid kõik informandid Moskva elanikud. Kõikide

informantide emakeel või üks emakeeltest on vene keel. Mitmekeelsena määratles end üks informantidest (INF_8M), pidades enda emakeeleks nii vene kui ka inglise keelt. Informandi sõnul valdab ta inglise keelt kõrgtasemel, sestap peab ta ka inglise keelt oma emakeeleks. INF_8M: *Kõhklen vene ja inglise keele vahel. Tehniliselt võib öelda, et ma olen kakskeelne, ma õpin lapsest saadik inglise keelt ja väga armastan seda keelt. 'Колеблюсь между русским и английским. Технически можно сказать, что я билингв, я с детства учу английский.'*

Vaid üks informant (INF_1N) oli Eesti taustaga. INF_1N-i esimene emakeel oli eesti keel, kuid praegu on emakeeleks vene keel. Informant on pärit Eestist ja lasteaias käis eesti rühmas, seega enamiku ajast viibis ta eestikeelses keskkonnas, kuid neljandast eluaastast muutus keelekeskkond venekeelseks ja vene keel sai dominantseks.⁴ Informantide eesti keele õppimise kogemus on väga erinev, alates kahest kuust kuni viie aastani – on algajaid keeleõppijaid ja ka edasijõudnuid, õppijate eesti keele oskus on väga erinev, varasemad kogemused eesti keelega on samuti väga erinevad. Kohtumise hetkel ei kasutanud ega vajanud mitte ükski informant tööalaselt eesti keelt. Kõik intervjuueeritavad arvavad, et valdavad vähemalt algtasemel (A2) inglise keelt ja kasutavad seda välisreisidel käies teenindusvaldkonnas. Mõõdetud nende keeleoskust pole, see on nende subjektiivne arvamus. Mõned informandid oskavad inglise keelt väga heal tasemel ja kasutavad inglise keelt ka tööalaselt. Osa informante on oma elus õppinud ka muid võõrkeeli: esperanto, hiina, hispaania, itaalia, poola, prantsuse, saksa või soome keelt.

Informantide eesti keele õpingute kestus keeltekoolis varieerub kahest kuust kuni viie aastani (vt tabel 1), seega oskavad informandid eesti keelt erineval määral. Seni omandatud eesti keele oskust kommenteerivad nad enesehinnanguliselt üsna sarnaselt –

⁴ INF_1N: *Minu esimene keel oli eesti, teine oli vene keel. Enne 4. eluaastat käisin eesti lasteaiarühmas ja suurema osa ajast olin eesti keskkonnas. Kodus rääkisid vanemad vene keeles ja mina vastasin neile eesti keeles /.../ Ma tahaks väga olla praegu kakskeelne, kuid mu eesti keele tase ei ole piisav, et sa saaks öelda, et ma olen kakskeelne. Kuid ma väga püüdnud selle poole.* 'Мой первый язык был эстонский, второй язык русский. До 4 лет я ходила в садик в эстонскую группу и большую часть времени находилась в эстонской среде. Родители говорили дома на русском, а я отвечала им на эстонском /.../ Мне бы очень хотелось считать себя двуязычной, но уровень моего эстонского языка недостаточный, чтобы я могла сказать, что я двуязычный человек. Но я к этому очень стремлюсь.'

„võiks olla parem“. Intervjueeritavate eesti keele oskust magistritöö jaoks ei mõõdetud, kuna see ei ole seotud antud töö eesmärkidega. Algajad õppijad pole enda sõnul saanud veel piisavalt eesti keelt praktiseerida, ka on omandatud sõnavara piiratud. Keeletundide väliselt puuduvad ka võimalused eesti keele kasutamiseks. Ükski keeleõppija ei kasuta eesti keelt aktiivselt, sest ei ole leidnud veel sellist võimalust peale keeltekooli tundide, kuid siiski usuvad õppijad, et tänu keeletundidele nende keeleoskus areneb. Keeleõppijad, kes on õppinud eesti keelt kuni viis aastat, peavad enda keeleoskust ebapiisavaks, sest ei kasuta keelt väljaspool keeletunde. Informandid kommenteerisid oma eesti keele oskust erinevalt. Küsimusele, kuidas hindate eesti keele oskust, vastasid INF_12N ja INF_13M järgmiselt: *Me oskame kahe peale. 'Мы на два знаем.'* – mis tähendab, et nad hindavad oma eesti keele oskust hindele „2“. INF_11M, kes õpib eesti keelt juba teist aastat, leiab, et tema kuulamisoskus on algtasemel. INF_11M arvab jällegi, et tal on raskusi eestikeelsest kõnest arusaamisega (*Kõnest ei saa üldse aru. 'На слух не воспринимаю вообще.'*) Osa teise aasta keeleõppijaid seevastu leiab, et mingisugune arusaam eesti keelest hakkab juba tekkima. Informant INF_7N kommenteerib keeleoskuse arengut nii: *Ma olen praegu sellise etapi juures, kus mul tekivad mõtted eesti keeles ja ma üritan oma peas toodustada lauseid. Я сейчас на этапе, когда у меня стали возникать мысли на эстонском и я пытаюсь сформулировать там про себя предложения.* Kõik informandid on Eestis käinud, suurem osa külastab Eestit vähemalt paar korda aastas. Küsitluses osalenute taustaandmed võtab kokku tabel 1.

Tabel 1. Küsitluses osalenute taustaandmed

Informandi kood	Vanus	Rahvus	Sünnipaik	Intervjuu kestus	Eesti keele õpingute kestus
INF_1N	54	Venelane	Eesti	72 min	1,5 aastat*
INF_2N	30	Venelane	Venemaa	51 min	2 kuud
INF_3N	58	Venelane	Venemaa	36 min	2 aastat
INF_4N	32	Venelane	Venemaa	59 min	2 kuud

INF_5M	34	Venelane	Venemaa	32 min	1,5 aastat
INF_6M	30	Venelane-eestlane	Venemaa	60 min	6 kuud*
INF_7N	52	Eestlane	Kasahstan	72 min	1,5 aastat*
INF_8M	25	Eestlane	Venemaa	72 min	1,5 aastat
INF_9M	17	Venelane	Venemaa	42 min	2 kuud
INF_10M	30	Venelane	Venemaa	49 min	2 kuud
INF_11M	70	Eestlane	Venemaa	59 min	2 aastat*
INF_12N	49	Venelane	Kasahstan	35 min	5 aastat
INF_13M	50	Venelane	Ukraina	35 min	5 aastat

Informandi koodile järgnevad suurtähelised M ja N viitavad informandi soole: M – mees, N – naine. Eesti keele õpingute kestuse all mõistetakse seda, kui kaua informandid on eesti keelt õppinud Skandinaavia keeltekoolis. Tähistus * viitab sellele, et informant on õppinud eesti keelt enne keeltekooli tulekut. INF_1N on õppinud eesti keelt lapsepõlves, kui ta käis eesti lasteaias. INF_6M-l oli kokkupuude Eesti ja eesti keelega lapsepõlves, kui ta elas ühe aasta jooksul Eestis ning õppis 3. klassis eesti keelt õppeainena vene koolis. Täiskasvanuna proovis ta õppida eesti keelt iseseisvalt õpiku järgi ning eesti sõprade abiga, kuid otsustas siiski astuda keeltekooli. INF_7N on õppinud eesti keelt lapsepõlves ning 1990. aastatel Moskva Eesti Seltsi juures, kuid katkestas õpingud perekondlikel põhjustel. INF_11M õppis enne Skandinaavia keeltekoolis keeleõppe alustamist eesti keelt eraõpetaja juhendamisel veebikeskkonnas Skype'i platvormil. Kaks aastat tagasi alustas ta eesti keele õppimisega Skandinaavia koolis: esimesel aastal õppis rühmas,

teisest aastast õpib individuaalselt õpetajaga. Informandid 12N ja 13M õpivad eesti keelt individuaalselt, neil on koos individuaalsed tunnid üks kord nädalas keeltekoolis.

Haridusliku tausta mõttes on enamikul (10) informantidest kõrgharidus, ühel on kõrghariduse omandamine pooleli, kahel informandil on keskharidus. Üks neist on kunagi alustanud õpinguid kõrgkoolis ja jätnud pooleli, teine informant kavatseb lähiajal astuda ülikooli. Informandid on eriala poolest ja ametilt erineva taustaga: analüütika osakonna juhataja erafirmas, logist/müügijuht, restorani juhataja, pearaamatupidaja, raamatupidaja, süsteemiadministraator, turundusspetsialist-analüütik, arst-õppejõud, jurist, firma juhataja/omanik.

3.3. Keeleainestiku kogumine

Andmekogumismeetodi puhul on intervjuu üks parimatest viisidest oma paindlikkuse tõttu (Hirsjärvi jt 2005: 192). Andmete kogumiseks on siinses magistritöös kasutatud poolstruktureeritud intervjuusid. Poolstruktureeritud intervjuu üheks plussiks on see, et saab tugineda koostatud küsimuste kavale, võib küsimuste järjekorda muuta ning vajadusel lisada täpsustavaid ja suunavaid küsimusi (Lepik jt 2014). Seega intervjuud läbi viies olen tihti korranud juba varem antud vastust, paludes täpsustada asjaolusid ja ka esitanud täpsustavaid küsimusi (näide intervjuust⁵).

Koostöös juhendajatega koostasid detsembris 2019 intervjuude esialgse kavandi. Uurimuse usaldusväärsuse suurendamiseks viisin esmalt läbi pilootintervjuu, mille eesmärgiks oli küsimuste testimine, nende arusaadavuse kontrollimine (st keelelise ja sisulise) ning intervjuu läbiviimise harjutamine. Eestikeelne pilootintervjuu pikkusega 63

⁵ Intervjueeriija: *Olete maininud, et kasutate õpikut „Tere“, kas te kasutate lisaks ka teisi keeleõppe materjale? ‘Вы упоминали, что используете учебник „Tere“, а еще какие-то дополнительные материалы используете?’*
INF_1N: *Jah, muidugi. Mul on neid väga palju. Mulle meeldivad vanad väljaanded, mille järgi ma olen kunagi ammu koolis ja iseseisvalt õppinud. Ilmselt õpetajal on ka oma materjalid, ta prindib meile mingisuguseid töölehti tekstide ja grammatika harjutustega. Praktiliselt iga tund on meil ka lisamaterjalid. ‘Да, конечно. У меня их очень много. Мне нравятся старые издания, по которым я училась когда-то давно в школе и самостоятельно. Видимо у педагога есть еще и свои материалы, она распечатывает какие-нибудь там листы с текстами или с грамматическими упражнениями. Практически каждый урок у нас дополнительные какие-то листы с материалами.’*

minutit toimus Tartu Ülikoolis eesti keelt õppiva vahetusüliõpilasega. Pilootintervjuu järgselt tegin tagasisidet arvesse võttes intervjuus mõningaid muudatusi ja parandusi.

Venekeelsed põhiintervjuud uurimuse informantidega toimusid Moskvast ajavahemikul 15.02.2020–20.02.2020. Kõik intervjuud toimusid vene keeles, mis on kõigi intervjuueeritavate ja intervjueri emakeel: ühine keel võimaldab ilma pingeta ja häbelikkuseta ennast väljendada ning loob keelelise ühisosa. Enne intervjuu algust selgitasin osalejatele veel kord suuliselt, et intervjuu viiakse läbi magistritöö raames, et vestlust lindistatakse, et tagatakse kõigi osalejate anonüümsus. Samuti oli intervjuueeritaval lindistamiseelselt võimalik tutvuda küsimustega, selleks avaldas soovi üks informant. Vene suhtluskultuurist tulenevalt suhtlesin informantidega *teie*-vormis.

Keeleainestiku moodustavad suulise kõne lindistused kogumahuks 9 tundi ja 45 minutit. Intervjuu keskmine pikkus on 51 minutit: lühim 32, pikim 72 minutit. Intervjuud salvestati diktofoniga, litereeriti käsitsi. Litereerimisel teksti mõningal määral toimetati, jättes arusaadavuse huvides litereeringutest välja mõned parasiitsõnad ja sõnakordused. Litereeritud materjali kogupikkus on 57 lehekülge (20163 sõna). Lindistused on magistritöö autori Google Drive'i kaustas, samuti on seal ka helifailide litereeringud ja neile ei pääse ligi keegi peale kausta omaniku.

3.4. Keeleainestiku iseloomustus

Intervjuu küsimuste kava on jagatud nelja teemaplokki (lisa 1).

- 1) Taustainformatsioon: 6 küsimust
- 2) Emakeel, kodune keel, võõrkeeled: 9 küsimust
- 3) Eesti keele õppimine, Skandinaavia keeltekool: 9 küsimust
- 4) Eesti keel, Eesti, õppimise põhjused, motivatsioon: 34 küsimust

Kõik intervjuueeritavad osalesid uurimuses vabatahtlikult, olid heatahtlikud, positiivse olekuga ja vastasid meelsasti küsimustele, väärtustasid keeleõppimise teemat ning soovisid anda enda panuse magistritöö valmimisse. Küsimused olid üldjuhul kõigile arusaadavad, kuigi mõnede sarnaste küsimuste puhul ei tajunud intervjuueeritavad sisulisi

erinevusi ning küsimused tundusid vastajatele samatähenduslikena. Näiteks: „Mida tähendab teie jaoks eesti keel?“ ja „Mida tähendab teie jaoks eesti keele õppimine?“. Kui mõni küsimus tundus arusaamatu, siis püüdsin selgitada, mida küsimuse all silmas peetakse. Küsimus eesti keele rolli kohta maailmas tundus intervjuueeritavatele imelikuna – kõigi vastanute arvates ei oma eesti keel maailmas mitte mingisugust rolli. Oli näha, et mõne intervjuueeritava jaoks oli teema väga oluline, vastused olid pikad ja põhjalikud, räägiti ka teemadel, mille kohta autor ei küsinudki (nt elamisloa saamisega seotud probleemid jms).

Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et intervjuuküsimused täitsid eesmärgi ning andsid vastused püstitatud uurimisküsimustele.

3.5. Andmete analüüsimine

Andmeid analüüsi kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodi abil, kasutades QCMap andmeanalüüsi keskkonna abi. Induktiivse sisuanalüüsiga luuakse kategooriaid andmetest lähtuvalt ja selle abil saab esile tuua intervjuueeritavate mõtted (Kalmus jne 2015). Valisin nimetatud programmi, kuna see on saadaval vabavarana ja selle kasutamine oli varasematest õpingutest tuttav. Selleks, et transkriptsioonid andmetöötlusprogrammi sisse viia, tuli need esmalt muuta txt-failideks ning laadida seejärel QCMap-keskkonda. Kasutatud on avatud kodeerimist. Analüüsitehnikaks on valitud horisontaalne analüüs, kus vaadeldakse kõiki intervjuusid korraga. Selle tehnika kasutamisel otsitakse kõigist intervjuudest konkreetse teema käsitlemist, fookus on sellel, mida intervjuudes räägiti. (Kalmus jt 2015). Intervjuude lugemisel luuakse tähenduslikke üksusi. Tähenduslikeks üksusteks ehk teisisõnu koodideks võib pidada fraase, lauseid, tekstilõike ning ka terveid lehekülgi (Laherand 2008: 284–285). Tekkinud koodidest luuakse kategooriad. Kodeerimine ja kategoriseerimine ei ole ainuke analüüsimisviis, kuid see on kõige tuntum ja kasutatum sisuanalüüsi puhul (Flick 2007: 100–101). Kodeerides märkisin ära fraasi, lause või lõiguosa, mis vastas konkreetselt uurimisküsimusele, ja lõin selle sisu põhjal koodi. Juhul kui koodid hakkasid korduma, lubas programm valida tekstiosa juba tekkinud koodiraamatust sobiva koodi. Koodiraamat on koodide kogum, mis tekib kodeerimisel (vt lisa 2). Vajadusel saab

koodiraamatus muuta koodide nimetust. Kodeerimine juba olemasoleva koodiga vähendab koodide arvu ning lihtsustab tervete kategooriate loomist. Kodeerisin uurimisküsimuste kaupa. Selliselt töötasin läbi kõigi intervjuude litereeringud, mis asusid ühes failis, kuna QCMap-keskkond lubas kõikide intervjuude litereeringud tõsta kokku ühte faili. Kodeerimise näidet vt lisast 3.

Näited intervjuudest esitatakse autentsel kujul ja need on tõlgitud eesti keelde, vajadusel on mõnda näidet lühendatud ja välja jäetud kohti tähistab märgend /.../. Iga tsitaadi ette on märgitud intervjuueeritava kood (vt ptk 3.2. tabel 1).

4. Tulemused

Magistritöö eesmärgiks on selgitada välja Moskva elanike eesti keele õppimise põhjused. Mõned teemad koorusid aga välja otse intervjuudest, kuhu informandid need ise sisse tõid, näiteks toetav õpikeskkond, eesti keele ilu ja eesti keele praktiseerimine. Tulemuste analüüsil kategoriseerin aineistiku seitsmeks põhiteemaks ja nende alamteemadeks:

- Juured ja seotus Eestiga
- Eesti kui võimalik elukohariik
- Tuleviku minapilt
- Turism
- Toetav õpikeskkond ja lähedaste heakskiit
- Eesti keel ja Eesti
- Isiklik keeleõppe eesmärk

Tulemuste näitamiseks ja järelduste tõestamiseks olen kasutanud tsitaate läbiviidud intervjuudest. Magistritöös esitatakse tsitaadid intervjuudest eesti keelde tõlgituna ning ka originaalkeeles.

4.1. Juured ja seotus Eestiga

Enamik intervjuueeritavaid on mingil määral Eestiga seotud, neil on kas eesti juured, nad on elanud mingil perioodil Eestis, neil on sugulased Eestis või on abikaasal eesti juured. Mõnede informantide sõnul annab neile keele õppimiseks motivatsiooni sugulaste olemasolu Eestis. Nagu näeme näitest 1, soovib informant INF_7N eesti keelt õppida eestikeelsete sugulaste olemasolu tõttu. Vaatamata sellele, et intervjuueeritavate sugulased oskavad mingil määral vene keelt, tahavad õppijad suhelda Eestis elavate sugulastega eesti keeles. Keel on see, mis loob silla sugulaste vahel ning näitab informandi sugulassuhete väärtustamist.

(1) INF_7N: *Motivatsiooni annab nende olemasolu, kellega pead suhtlema. Muidu ma õpiks itaalia keelt, see on lihtsam. Sugulaste olemasolu on minu jaoks tähtsaim tegur. Tahaks suhelda nendega samas keeles. 'Мотивацию все-таки дает наличие тех с кем надо общаться, а так я бы итальянский учила, он проще.*

Наличие родственников для меня главное. Хочется общаться с родственниками на одном языке.'

Eesti keele õppimisega näidatakse üles austust oma sugulaste ja esivanemate vastu (näide 2). Keele kaudu luuakse ühist perekondlikku identiteeti ja ajalugu.

(2) INF_8M: */.../ tahaks suhelda sugulastega. Ühest küljest näitad üles austust sellele kohale, mis sulle väga meeldib, teisest küljest sugulastele, vanaisa mälestuseks. /.../ хочется общаться с родственниками. С одной стороны отдаешь дань месту которое тебе очень нравится, с другой стороны родственникам, памяти деду.'*

Enamik intervjueeritavaid, kellel on eesti juured, ei ole Eestis sündinud, kuid mõned neist peavad Eestit oma kodumaaks ja eesti keel on nende jaoks sild riigi ja juurte vahel. Tsitaadist 3 näeme, et oma juurte väärtustamine annab põhjuse esivanemate keele õppimiseks.

(3) INF_7N: */.../ eesti keel on minu side kodumaaga. Me oleme iga aasta Eestis. Seda kohta võib nimetada „jõu kohaks“. Seda ei saa elust ära võtta. /.../ Me tahame säilitada oma etnilist päritolu, võib-olla on see mingisugune etniline kood. Tahaks osata esivanemate keelt. Tahaks selles keeles rääkida. /.../ эстонский это связь моя с родиной. Мы каждый год в Эстонии. Можно назвать это местом силы, это из жизни нельзя убрать. /.../ мы хотим сохранить свою этническую самобытность, может быть это какой-то этнический код. Хочется знать язык предков. Хочется говорить на нем.'*

Informant INF_1N on sündinud Eestis, kuid 26 aastat tagasi kolis elama Moskvasse. Ta peab oma kodumaaks nii Eestit kui ka Venemaad (näide 4). Eesti keele õppimisega soovib ta näidata, et väärtustab oma sünniriiki.

(4) INF_1N: */.../ mul on kaks kodumaad, üks, kus ma olen sündinud ja õppinud, ja teine, kus ma abiellusin ja kus mul sündis poeg. /.../ 'у меня получается две родины, где я родилась и прожила и училась, и вторая родина, где я вышла замуж, у меня родился сын в браке.'*

Mõned informandid ütlesid, et kui neil poleks eesti juuri, siis nad tõenäoliselt ei oleks eesti keelt õppima hakanud ja neil puuduks ka tugevam side Eestiga. Informantidele on nende päritolu väga oluline. Eesti keele õppimise ajendiks on tugev soov jõuda oma juurteni,

INF_9M ja INF_11M tunnetavad, et nad on Eestiga ja eesti keelega sisemiselt seotud. Kuigi Eesti juured ei pruugi avalduda argielus, tajuvad intervjuueeritavad enda seotust eesti keele ja kultuuriga, vt näiteid (5), (6).

(5) INF_9M: *Mu ema on eestlane, vanaema on põliseestlane. Minule tähendab eesti keel mu ema ja sugulaste keelt. Kui mu ema poleks eestlane olnud, võib-olla poleks ma kunagi Eestis olnud ja poleks õppinud eesti keelt. 'У меня мама эстонка, бабушка коренная эстонка. Для меня это значит язык моей мамы, родственников. Если бы мама не была эстонка, то возможно я бы там никогда и не побывал, и не стал бы учить эстонский.'*

(6) INF_11M: *Poleks mu isa olnud eestlane, ma mõtlen, siis polekski mitte midagi. Neid juuri on ikka tunda. 'Если бы папа не был эстонцем, то я думаю ничего бы не было. Эти корни все-такие ощущаются.'*

INF_11M on alati teadnud, et ta on isa poolt eestlane. Kui ta sai tuttavaks oma praeguse abikaasaga ja tuli välja, et naine on Eestist pärit, hakkas ta koos abikaasaga käima Eestis reisirõõmu. Õppinud tundma Eesti riiki ja rahvast, tundis ta tugevat sidet Eestiga ja sai aru, et tunneb ka ennast eestlasena. Sellest lähtuvalt tekkis tal tugev soov hakata õppima eesti keelt. Ta tundis, et kui ta identifitseerib end eestlasena, siis peaks ta ka eesti keelt oskama. Nagu kirjeldab näide (7), andis juurte tunnetus, kokkupuude oma esivanemate kultuuri ja päritolumaaga tõuke identiteedi muutuseks.

(7) INF_11M: *Ma olen alati teadnud, et minu esivanemad on isa poolt eestlased. Nii juhtus, et kui ma kolisin Moskvasse, läksin perest lahku, ja tuli välja, et minu uus naine Moskvast on Eesti kodanik, hakkasin temaga koos reisima Eestisse. Ma sain aru, et mulle meeldib siin, ja üldse ma olen eestlane. Aga mis õige eestlane sa oled, kui ei räägi eesti keelt. 'Я всегда помнил, что по отцовской линии предки у меня эстонцы. А так сложилось когда я переехал в Москву, ушел из семьи, и моя новая жена в Москве оказалась гражданкой Эстонии. Начал я с ней ездить в Эстонию, и понял что мне здесь все нравится и вообще-то я эстонец. А какой это правильный эстонец, который не говорит по-эстонски.'*

Mõnede informantide seos Eestiga pärineb lapsepõlvest. INF_1N sündis Eestis ning Eestis möödus ka ta lapsepõlv ja noorus, vt näidet (8).

(8) INF_1N: *Ma õpin eesti keelt, sest ma olen sündinud Eestis ja ma tahan osata selle riigi keelt, kus olen sündinud. /.../ Kunagi lapsepõlves ma rääkisin ikkagi eesti keeles ja loomulikult on see keel minule kuidagi lähedane. 'Эстонский язык я учу, потому что я родилась и мне хочется знать язык той страны, где я родилась. /.../ Когда-то всё-таки я говорила на эстонском в детстве, то безусловно мне этот язык он всё-таки как-то близок.'*

INF_6M aga elas siin lühikest aega lapsepõlves. Tema vanemad soovisid kolida 1990. aastatel Eestisse, ta emal see ka õnnestus, kuid teatud asjaolude tõttu pidi INF_6M naasma tagasi Venemaale. Vaatamata sellele, et tema Eestis elamise aeg jäi lühikeseks, on tal jäänud Eestist ainult positiivsed mälestused (näide 9).

(9) INF_6M: *1990. aastate lõpus otsustasid mu vanemad kolida elama Eestisse. Mina olin siis 8-aastane. Läksin vene kooli, seal olid eesti keele tunnid. /.../ siis läksime isaga tagasi Venemaale. /.../ mul on Eestist head mälestused, mulle jäid väga head sõbrad ja need sõbrad räägivad eesti keelt. 'В конце 90-х мои родители решили переехать в Эстонию на постоянное место жительства, мне тогда было 8 лет. Естественно в школу пошёл русскую, там были уроки эстонского языка. /.../ папа потом обратно забрал меня в Россию /.../ у меня остались хорошие воспоминания связанные с Эстонией, у меня остались очень хорошие друзья и друзья они эстоноязычные.'*

Eespool mainitud kahel informandil on juba olemas varasem isiklik positiivne kogemus, mis on seotud Eestiga – mälestused lapsepõlvest. Eesti on neile lähedane, siin on nende sõbrad ja siin on nad veetnud lapsepõlve.

Nagu näeme näitest (10), on INF_5M-il kaudne side Eestiga – abikaasa on tal eesti juurtega. Eesti keelt õpib ta austusest abikaasa vastu, kuid samuti on eesti keele õppimine seotud ka abikaasa sooviga kolida Eestisse (10) (vt ptk 4.2 Eesti kui võimalik elukohariik).

(10) INF_5M: *Eesti keelt pani mind õppima see, et abikaasa on rahvuselt eestlane ja meil on plaan kolida Eestisse. 'Эстонский язык побудило меня учить, то что супруга эстонка и есть план переехать.'*

4.2. Eesti kui võimalik elukohariik

Osa keeleõppijaid läks keeltekooli eesti keelt õppima eesmärgiga kolida tulevikus Eestisse. INF_4N-i abikaasa on eesti juurtega, kuid on sündinud Moskvas. Kavatsus kolida Eestisse on seega INF_4N abikaasa suurim unistus ning INF_4N on valmis koos mehega elukohariiki vahetama. Kuigi informant suhtub Eestisse positiivselt, rõhutab ta, et see on just tema mehe soov. Intervjueeritav on plaaninud juba aastast 2011 Eestisse kolida ning ütles intervjuu ajal, et alles nüüd saab see tal abikaasaga ka võimalikuks. INF_4N on veendunud, et tuleb osata selle riigi keelt, kus püsivalt elatakse. Nagu näeme näitest (11) on informandi arvates sisserändajate kohustus osata riigikeelt vähemalt algtasemel.

(11) INF_4N: *Lugu on ammine, mu abikaasa unistus on kolida Eestisse. Mina kui tema naine, otsustasin sõita temaga koos. /.../ kuid kui poleks meest, ma ei planeeriks sinna kolida. /.../ Soovides elada Eestis, olen ma kohustatud oskama selle riigi keelt vähemalt algtasemel. 'История давняя, это мечта моего мужа переехать в Эстонию. Я как жена мужа решила поехать за ним следом. /.../ но если бы не муж я бы туда не планировала переезжать. /.../ При желании жить в Эстонии я не я не имею права не знать язык этой страны хотя бы на элементарном уровне.'*

Eesti oli esimene välisriik, kus INF_4N käis. Võimalik, et seetõttu on tal sellest reisist ja Eestist väga positiivsed mälestused ning informant koos abikaasaga hakkas mõtlema Eestisse kolimise peale (näide 12).

(12) INF_4N: *Me olime seal 2011. aastal. Ta näitas mulle kõike, kõik oli suurepärane. Abikaasa avastas mu jaoks Ameerikat. Enne 2011. ma polnud kunagi välismaal käinud. Ma hindasin sealset kultuuri ja toitu. Mulle üleüldse meeldis seal, sellepärast me hakkasime mõtlema kolimise peale. Alates 2011. aastast loodame, et varem või hiljem see õnnestub. 'Мы в 2011 году там побывали. Мне муж открыл Америку. До 2011 я никогда не была за границей. Он мне там всё показал, все прекрасно. Я там оценила культуру и кухню. В целом мне понравилось, поэтому я задумалась вместе с ним о идеи переезда.'*

С 2011 года мы тешили себя надеждой, что рано или поздно у нас это получится.'

Paljud informandid, kellel on kindel soov elada Eestis, leiavad, et üheski riigis ei ole õige elada ilma riigikeelt oskamata. Intervjueeritavate sõnul näitab riigikeele oskus, et sa oled selle riigi täisväärtuslik kodanik. Selle mõtte väljendamiseks on esitatud INF_11M ja INF_4N tsitaadid (13) ja (14).

(13) INF_11M: *Me planeerime Eestisse kolimist. Meie abikaasaga arvame, et elada Eestis ja mitte osata eesti keelt ei ole õige. 'Мы планируем переезд в Эстонию. Мы с супругой считаем, что жить в Эстонии и не знать эстонского никак нельзя.'*

(14) INF_4N: *Ma võiksin elada seal ilma eesti keeleta, kuid ma ei taha, ma tahan tunda end täisväärtusliku kodanikuna ja täisväärtusliku inimesena. Я там могла бы прожить без эстонского языка, но я не хочу, я хочу быть полноценным гражданином полноценным человеком.*

Näidetest (15), (16), (17), (18) selgub, et informandid tunnevad, et eesti keel on neile Eestis elamiseks vajalik. Nad ei soovi elada Eesti riigis ilma riigikeelt oskamata. Mõned informandid peavad Eestisse elama jäämisel riigikeele mitteoskamist ka ebaviisakaks, keeleoskus näitab justkui austust ja tänu vastuvõtva riigi vastu. Eesti keele oskus annab sisserändajale eelise, kuna see võimaldab paremini hakkama saada, tunda ennast kogukonna osana ja mõista paremini Eesti elu. Keeleõppega valmistatakse end ette tulevaseks eluks Eestis. Keeleoskus aitab paremini teise rahva mõttemaailma, kombeid ja kultuuri tundma õppida.

(15) INF_6M: *Ma praegu õpin eesti keelt selleks, et tahan sinna kolida. Elada Eestis ja mitte osata eesti keelt, see ei ole see variant, mida ma tahan. /.../ ma ei taha olla valge vares. Ma tahaks tunda ennast hästi ka Eestis. 'Я сейчас учу эстонский язык для того, что я хочу туда переехать. Живя в Эстонии и не знать эстонского языка, это не тот вариант который я хочу. /.../ я не хочу быть белой вороной. Я хочу быть органичной частью и в Эстонии.'*

(16) INF_4N: *Põhirahvuse keele mitte õppimine on minu arust ebaviisakas. Tähendab, kui inimene kolib teise riiki, peab teadma selle riigi keelt. Soovides elada Eestis peaksin ma oskama selle riigi keelt vähemalt algtasemel. See ei ole*

õige, kui inimene kolib, midagi ei tea, ja tahab, et temaga räägitakse ainult vene keeles. Ma kordan, kõige tähtsam on see, et see on selle riigi põhirahva keel. 'Не учить язык титульной нации я считаю это невежество, то есть человек, который переезжает в страну должен знать язык. При желании жить в Эстонии, я не имею права не знать язык этой страны хотя бы на элементарном уровне. Это не правильно, когда человек переезжает, ничего не знает и хочет, чтобы со мной только по-русски разговаривали. Но самое главное повторяюсь, это язык титульной нации.'

(17) INF_10M: *Ma tahan kolida Eestisse. Elades ükskõik, mis riigis, tuleb osata selle riigi riigikeelt. Selleks, et aru saada mentaliteedist ja kultuurist, sellega näitad oma austust selle riigi vastu, kus sa oled. 'Я хочу переехать в Эстонию. Живя в какой-то стране необходимо знать язык нации. Для того, чтобы понимать ментальность, культуру и тем самым уважения к нации, которая принимает.'*

(18) INF_11M: *Ma tahan elada Eestis ja sellepärast on mul vaja õppida keelt. 'Хочу я жить в Эстонии, поэтому мне надо выучить язык.'*

INF_4N arutleb kodumaa ja riigi mõistete üle ning näeb neid erinevana, kusjuures ta peab võimalikuks vahetada just riiki, aga mitte kodumaad. Samas ei välista ta, et pärast kolimist ei võiks Eesti saada tema kodumaaks. Informant on arvamusel, et eesti keele õppimine on justkui tema kohustus, kui ta plaanib kolida Eestisse (näide 19).

(19) INF_4N: *Mina näen mõisteid kodumaa ja riik erinevatena. Kodumaa jääb, kuid riiki olen ma valmis vahetama. Kuid ma ei välista võimalust, et Eesti saab kunagi minu kodumaaks. Keeleõpe on minu jaoks kohustus. 'Я разделяю понятия родина и государство. Родина есть, но государство я готова поменять. Но я не зарекаюсь, я не могу сказать, что Эстония никогда не станет моей родиной. Изучение языка это долг для меня.'*

Potentsiaalsed tulevased Eesti elanikud soovivad osata eesti keelt selleks, et suhelda kohalikega. Eestis on põhirahvus eestlased, kes räägivad emakeelena eesti keelt. Inimesed väljendavad kõige paremini end emakeeles. INF_10M arvab, et selleks, et mõista eestlasi paremini, tuleks suhelda nendega ilma vahendajakeeleta nende emakeeles (näide 20).

(20) INF_10M: *Elada Eestis ja seal kasutada eesti keelt. Ma arvan, et eestlased väljendavad paremini oma mõtteid oma emakeeles. 'Жить в Эстонии и там его использовать. Я думаю, что эстонцы лучше выражают свою мысль на родном языке.'*

Toodi välja ka, et kohaliku keele oskus aitab kaasa argielus hakkama saamisel, võimaldades luua lihtsamini uusi tutvusi (näide 21).

(21) INF_5M: *Esiteks silmaringi laiendamine ja mingite kontaktide lihtsustamine Eestis /.../. Ну во-первых расширение кругозора и опять же упрощение каких-то контактов в Эстонии /.../.*

Üks intervjuueeritav ütles, et tänu eesti keele õppimisele tunneb ta end Eestis, justkui oleks kodus (näide 22).

(22) INF_6M: *Selline tunne, et tunnen ennast Eestis nagu kodus tänu eesti keele õppimisele. 'Ощущение, что благодаря изучению эстонского языка, я чувствую себя в Эстонии как дома.'*

4.3. Tuleviku minapilt

Enamik intervjuueeritavaid õpib eesti keelt, kuna usuvad, et neil läheb seda tulevikus vaja. Põhjusi on mitmeid: plaan kolida Eestisse, töötamine Eestis, õpingud Eesti ülikoolis. Selleks, et olla tulevikuks valmis ja kohapeal ei tekiks probleeme, panustatakse juba varem oma tulevikku. INF_1N, kelle sünnikohaks on Eesti, ei välista, et läheb kunagi Eestisse tagasi. Tema sõnadest (näide 23) on näha kahtlust ja ta ei ole veel kindlat otsust teinud, kuid sellest hoolimata teeb ta keeleõppe kaudu ettevalmistusi juhuks, kui naaseb kodumaale.

(23) INF_1N: *Lihtsalt ma ei välista, et oma vanuse tõttu, ma naasen tagasi maale, kus ma olen sündinud. /.../ sest nagu räägitakse, kus oled sündinud, seal oled ka kasulik. 'Просто я не исключаю, что в силу своего возраста, что я вернусь на родину, где я родилась. /.../ потому что как говорится, где родился там и пригодился.'*

Ka INF_8M (näide 24) ja INF_9M (näide 25) mainisid, et üheks keeleõppe põhjuseks on võimalik kolimine, kuigi kindlat plaani neil selleks veel ei ole. Nad usuvad, et eesti keele

õppimine aitab neil kindlustada tulevikku ja et elus võib ette tulla selliseid olukordi, kus eesti keele oskus võib osutuda vajalikuks.

(24) INF_8M: */.../ arvestades tuleviku perspektiivi kolida sinna. Eesti keel on nagu selline võtmekene, mida võib-olla kunagi kasutad. '.../ учитывая еще перспективу в будущем переехать туда. Эстонский язык как ключик такой, который может когда-нибудь использовать.'*

(25) INF_9M: */.../ selleks, et mul oleks kergem, ma otsustasin õppida eesti keelt. Veel ei tea, on võimalik, et hakkab Eestis elama. On eesmärk, et mul poleks sellist probleemi keelega, et ma ei saa millestki aru. '.../ для того, чтобы мне было там проще я решил изучать эстонский. Пока не знаю возможно буду проживать в Эстонии. Цель, чтобы не было такой проблемы, что я ничего не понимаю.'*

INF_2N väidab, et praegune keeleõpe annab talle vabaduse, et kui tekib vajadus elamiskohta vahetada, siis ta on selleks ajaks juba ettevalmistatud. Keeleõppe kaudu võib muuta midagi enda elus (näide 26). Eestisse kolimise puhul, nähakse eesti keele oskust kui silda ühiskonda sulandumisel.

(26) INF_2N: */.../ Tähendab võimalust muuta midagi enda elus, kolida Eestisse. Arvestan, et see tuleb mul kasuks. Mingisuguses plaanis [annab] vabaduse, et ma saan sinna kolida. Keele õppimine tähendab vabadust suhtlemises. Selge on see, et ma ei ole veel otsustanud, kuid kui õnnestub, siis peaks ikkagi oskama selle riigi riigikeelt. '.../ Значит возможность что-то изменить в своей жизни, переехать в Эстонию. Рассчитываю на то, что он мне может пригодиться. В некотором плане свободу, что я смогу переехать туда. Изучение языка значит свобода в общении. Ну понятно, что это я ещё не определилась, но если получится, то всё-таки в стране нужно знать государственный язык.'*

Keele õppimine on tavaliselt läbimõeldud tegevus. Õppija esitab endale küsimuse, milleks ta seda teeb, mis kasu tal sellest on. INF_10M ütles (näide 27), et ta ei taha hiljem elada mõttega, et on maganud oma võimaluse maha.

(27) INF_10M: *Parim motivatsioon on mõistusega valik. Ei tahaks lõsutada kodus diivanil ja pärast mõista, et olen oma võimaluse käest lasknud. 'Самая лучшая*

мотивация, это сознательный выбор. Не хочется дома лежать на диване и потом понять, что упустил возможность.'

Ühe pere informandid INF_13M ja INF_12N ütlesid, et Eesti võib osutuda riigiks, kuhu nad võiksid kolida, kui peaks tekkima vajadus vahetada elukohariiki. Siiski otsest plaani neil selleks ei ole ja öeldu tundus pigem naljana või juhusliku mõttena, kui informandid hakkasid välja tooma olukordi, kus võiks eesti keelt vaja minna. Tulevikus nad ennast Eestis elamas ei näe, soovides Eestit külastada vaid turistidena. Seega, informantidel ei ole plaanis Venemaalt ära kolida, kuid juhul, kui selleks peaks vajadus tekkima, oleks Eesti tänu nende keeleoskusele tõenäoline sihtkoht (näide 28).

(28) INF_13M ja INF_12N: *Kui evakuatsiooni riik. Kui elus juhtub, et tuleb kuhugi ära sõita, see on nagu variant. Eestis on inimesi vaja. /.../ Arvan, et tulevikus peab tihedamini reisima [Eestisse]. 'Как страна эвакуации. Но если вдруг жизнь сложится, что надо было куда-то уезжать, то как вариант. В Эстонии люди нужны. /.../ В будущем думаю всё-таки надо будет путешествовать побольше'*

Informandid tõid välja ka, et valmistavad ennast ette Eestis töötamiseks, nähes eesti keelt töökollektiivi ühe keelena ja pidades oluliseks selle keele oskamist, vt näiteid (29), (30).

(29) INF_4N: *Tulevikus kasutan eesti keelt töö! /.../. 'В будущем эстонский буду использовать на работе /.../.'*

(30) INF_8M: *Võimalik, et veel töö jaoks. 'Возможно еще для работы.'*

Informant 11M soovib laiendada oma äri Eestisse. Ta näeb eesti keele valdamises eeliseid muuhulgas ka ettevõtluse vallas (näide 31).

(31) INF_11M: *Tahan proovida osaliselt üle viia sinna oma äri. 'Хочу попытаться частично бизнес туда перенести.'*

Eesti keele õppimise põhjuseid seostatakse ka lähituleviku plaanidega. Näiteks tuleb eesti keele õppimise põhjusena intervjuudest välja soov omandada tulevikus Eestis eestikeelne kõrgharidus. Mõned informandid õpivadki eesti keelt eesmärgiga omandada kõrgharidus Eestis. Näitest (32) näeme, et INF_9M õpibki praegu eesti keelt, sest soovib võimaluse korral minna õppima Eesti ülikooli.

(32) INF_9M: *Võimalik, et ma hakkan seal õppima ülikoolis ja selleks, et mul oleks kergem, ma otsustasin õppida eesti keelt. 'Может я буду там учиться в*

университете, и для того, чтобы мне было там проще я решил изучать эстонский.'

Keeleoskuses nähakse konkurentsieelist tööturul. INF_6M mõtleb selle peale, et juhul kui ta kolib Eestisse, on tal vaja käia siin ka tööl. Näites (33) näeme, et selleks, et olla Eesti tööturul konkurentsivõimeline, oleks informandil 6M vaja lisaks oma Venemaa kõrgharidusele ka Eesti ülikooli diplomit.

(33) INF_6M: Selleks, et kolida Eestisse on vaja seal kuidagi raha teenida. Oma Venemaa haridusega ei tunta minu vastu huvi Eesti tööturul. Ma tahan minna õppima Eesti ülikooli ja õppida eesti keeles. Nende kursuste üheks eesmärgiks on ära õppida eesti keel, et ma saaks õppida ülikoolis eesti keeles. 'Чтобы переехать в Эстонию, там надо чем-то зарабатывать. Со своим российским образованием не интересен на рынке труда в Эстонии. Я хочу поступить в эстонский университет, учиться на эстонском языке. Вот очередная задача этих курсов это выучить эстонский язык на уровне достаточным для того чтобы учиться.'

4.4. Turism

Venemaa on üks suurimatest Eesti turismipartneritest (Stat 2018). Iga aasta külastab Eestit tuhandeid vene turiste. Eesti on Venemaa naaberriigina venelaste seas populaarne reisisihtkoht. Informandid tõid välja, et Eestisse reisimisel tuleb eesti keele oskus kasuks ning ühtlasi on see hea võimalus praktiseerida natuke eesti keelt. Kõik intervjuueeritavad on Eestis kasvõi korra oma elus käinud. Näidetest (34), (35), (36) näeme, et suurem osa informante külastab Eestit regulaarselt vähemalt kord aastas.

(34) INF_4N: Meie käime seal 2–3 korda aastas. 'Мы ездим бывает там по два-три раза в год.'

(35) INF_1N: Ma külastan Eestit iga aasta, mul pole ühtegi aastat olnud, kus ma poleks Eestis käinud. 'Я каждый год посещаю Эстонию, у меня не было ни одного года, чтобы я не приехала в Эстонию.'

(36) INF_7N ja INF_8M: Me oleme Eestis iga aasta. 'Мы каждый год в Эстонии.'

Ühe põhjusena, miks venemaalased õpivad eesti keelt, võib välja tuua selle, et Eesti on riik, mida nad külastavad sageli turistidena, ja koht, kus nad saavad puhata. Enamik intervjuueeritavaid külastab põhiliselt ainult pealinna, osa on seotud ka teiste linnade ja kohtadega, nagu näiteks Aseri, Kadrina, Narva, Pärnu, Tartu või Muhuga. INF_1N, INF_2N, INF_5M, INF_11N on seotud Pärnu linnaga, neil on seal kas sugulased või kinnisvara. INF_3N on seotud tihedalt Aseriga, INF_4N Kadrinaga, omades seal kinnisvara. INF_7N ja INF_8M on aga seotud hoopis Muhu saarega, nende esivanemad on Muhust pärit ja iga aasta käivad nad seal puhkamas ja oma sugulasi külastamas, vt näiteid (37–39).

(37) INF_4N: */.../ abikaasal on seal kõik isapoolsed sugulased. Neil on seal hiiglaslik perekond. Neil on seal Kadrinas kõike ja me hakkasime seal käima. /.../ Me oleme juba sinna korteri ostnud. '.../ у мужа родственники все там по папиной линии. там у него очень огромная семья. Там у них в Кадрина все и мы туда начали ездить. /.../ Мы уже квартиру там купили.'*

(38) INF_5M: *Me olime Pärnus /.../. 'Мы были в Пярну /.../.'*

(39) INF_7N ja INF_8M: *Meil on Muhu majake /.../. 'У нас на Муху домик /.../.'*

INF_10M aga alles plaanib külastada ka teisi Eesti linnu (40).

(40) INF_10M: *Eestis olen käinud ainult Tallinnas, planeerin külastada ka teisi linnu. Kokku olen olnud Eestis 4 korda. 'В Эстонии был только в Таллинне, планирую посетить еще и другие города. Всего был в Эстонии 4 раза.'*

Keeleõppimine on informante innustanud Eestisse reisima. Huvi oma juurte vastu ärgitab neid reisima ka mujale kui ainult Tallinna. Samasse perekonda kuuluvad informandid INF_12N ja INF_13M on rentinud auto ja käinud vaatamas küla, kus oli elanud INF_12N vanaisa (näide 41). Nad toovad välja, et reisisid keeleõppe alguses rohkem kui praegu, kuna hetkel ei ole neil selleks aega. Ometi loodavad nad, et tulevikus õnnestub jälle rohkem Eestis käia.

(41) INF_12N ja INF_13M: *Kui me alustasime eesti keele õppimist 5 aastat tagasi, siis käisime Eestis kaks korda aastas. /.../ Võtsime rendiauto ja käisime Tartu lähedal külas, kus elas vanaisa, ja ka linnades, kuid praegu pole aega. Mõtlen tulevikus reisida tihedamini. 'Когда начали учить эстонский 5 лет назад, то мы ездили в Эстонию по два раза в год. /.../ брали машину в аренду ездили в*

деревню под Тарту, где дедушка жил и по городам, а сейчас нет времени. В будущем думаю всё-таки надо будет путешествовать побольше'

Informandid toovad välja, et selleks, et tunda ennast välisriigis turistina hästi ja saada ümbritsevast aru, oleks hea osata kohalikku keelt. Paljud intervjuueeritavad on saanud juba katsetada oma eesti keele oskust Eestis olles. Näitest (42) näeme, et INF_1N püüab rääkida Eestis oma võimete piires eesti keeles.

(42) INF_1N: *Kui tulen Eestisse, püüan igas kohas rääkida eesti keeles nii palju, kui ma oskan. 'Когда я приезжаю в Эстонию, я стараюсь везде говорить на эстонском насколько я могу.'*

INF_5M ütles, et eesti keele õppimine lihtsustab ta viibimist Eestis. Näiteks inimesed, kes töötavad teenindusvaldkonnas, ei oska kõik inglise keelt, seega turistil on raske saada teenindajaga kontakti, kuna ta ei oska rahvusvahelist keelt (näide 43).

(43) INF_5M: *Eelmise reisi ajal aitas näiteks väga kohvikus. Ettekandja ei rääkinud mitte ühtegi keelt peale eesti keele ja põhimõtteliselt me rääkisime ainult eesti keeles. See, et ma õpin eesti keelt, teeb mu Eestis olemise lihtsamaks. 'Прошлую поездку очень помогло например в кафе. Официантка не говорила ни на каких языках кроме эстонского. И собственно мы изъяснялись только на эстонском. То что я учу эстонский, это упрощает мне нахождение в Эстонии.'*

INF_3N kirjeldas, kuidas ta sai rääkida eesti keeles, ja tänu eesti keele oskusele tekib kontakt kohalikega, mida ta peab väga oluliseks (44).

(44) INF_3N: *Näiteks, kui olin suvel Eestis, ma sain rääkida piirivalvuriga. See oli mõni üksik fraas, kuid ikkagi ma ütlesin need kohalikus keeles. Ma räägin ka Aseris, seal on eestlasi ka, ei ole kõik venelased. Rääkisin näiteks toidu teemal või kuidas ma saaksin bussipeatuseni. Nemad püüdsid üle minna vene ja inglise keelele, mina palusin, et räägime eesti keeles, sest ma õpin keelt. Tekib kontakt inimestega. 'Я например вот летом когда ездила в Эстонию, то я могла разговаривать с пограничником. Это было просто там было всего несколько фраз, но тем не менее я сказала их на местном языке. Я там в Азери разговариваю, там же есть эстонцы, не все русские. Разговаривала на тему например продуктов или как пройти к остановке. Они пытаются*

перейти на русский и на английский, я говорю я учу язык пожалуйста давайте на эстонском говорить. Устанавливается человеческий контакт.'

INF_12N tõi välja, et Eestis olles tekib tal motivatsioon õppida keelt, kuid kahjuks tulles tagasi koju motivatsioon kaob (näide 45). Võimalik, et see on seotud sellega, et Venemaal olles ei ole vaja ümbritseva mõistmiseks eesti keelt ega ennast väljendada eesti keeles, kuid Eestis olles tekib eesti keele järele vajadus.

(45) INF_12N: *Võib-olla motivatsioon tekib iga reisi ajal. Sa ju tead seda sõna, sa ütled selle ja mõtled, ma tulen tagasi koju ja hakkan iga päev õppima, kuid koju jõudes motivatsioon kaob. 'Наверное мотивация появляется в каждой поездке. Ты же знаешь это слово сейчас, ты скажешь его и думаешь, я приеду домой и каждый день буду учить, но по приезду мотивация пропадает.'*

Keelt õppima innustavad ka põgusad kokkupuuted Moskvat külastavate eesti turistidega. INF_6M on kahel korral sattunud Moskvast pealt kuulma eesti turistide vestlust ja ei saanud käest lasta võimalust panna proovile oma eesti keele oskust. Informandi sõnul ei annaks ta endale andeks, kui poleks kasutanud sellist võimalust rääkida Venemaal eesti keeles. Oma kogemust jagab ta näites (46).

(46) INF_6M: *Üks kord olin Punasel väljakul ja kuulsin eesti turiste ja ei suutnud end tagasi hoida, tervitasin ja küsisin, kuidas Moskva on. Teisel korral istusin kohvikus, kõrvallauas istus suur seltskond ja ma kuulsin, et nad räägivad eesti keeles. Läksin nendega rääkima, sest on haruldus kuulda Moskvast eesti keelt. 'Один раз был на Красной площади и услышал эстонских туристов и не смог удержаться, поздоровался и спросил как им Москва. Второй раз сидел в кафе, за соседним столиком сидела большая компания, и я услышал, что они говорят на эстонском и поговорил с ними, так как это редкость услышать в Москве эстонскую речь.'*

Oluliseks eesti keele praktiseerimise kohaks on ka Eesti saatkond Moskvast. INF_7N on käinud saatkonnas ja rääkinud seal eesti keeles. Tal oli väga hea meel, et sai praktiseerida oma teadmisi (näide 47).

(47) INF_7N: *Saatkonnas. Oli väga meeldiv kui tookord, kui ma pikendasin ema passi, ma vestlesin konsuliga eesti keeles. 'В посольстве. Очень приятно было*

в тот раз, когда я паспорт продлевала маме паспорт, я общалась с консулом на эстонском языке. Это было очень приятно.'

Ka INF_5M on saanud harjutada oma eesti keelt Moskvast. Lühivestlus toimus eesti keeles ning selle sisu saab näha näitest (48).

(48) INF_5M: *Turvamees küsis, kas ma vajan abi. Ma vastasin, et ootan abikaasat. /.../ Jah, see oli kõik eesti keeles. 'Охранник спросил нужна ли мне помощь. Я ответил, что жду супругу. /.../ Да, это всё произошло на эстонском.'*

Üldiselt väljendasid kõik informandid oma armastust Eesti vastu. Eestit kirjeldatakse riigina, kus tuntakse ennast hästi. Eestis meeldib neile kõik: kultuur, rahvas, loodus ja muidugi ka keel (vt näiteid 49, 50).

(49) INF_4N: *Eesti on suurepärane, hea, meeldib riik. 'Эстония она прекрасная, хорошая, привлекательная страна'*

(50) INF_6M: *Eesti kui riik mulle meeldib, ma tunnen ennast seal hästi. /.../ ma armastan Eestit ja kultuuri. 'Эстония мне как страна нравится, я себя там хорошо чувствую. /.../ я люблю Эстонию и культуру'*

Keeleõppijad hindavad väga Eesti loodust. Näitest (51) näeme, et informantide silmis on Eesti kaunis maa, mis teistest silmnähtavalt eristub.

(51) INF_4N: *Me käisime mehega Tallinnast Salzburgini mootorrattaga edasitagasi. Eestis on kõige hooldatumad põllud, kõige puhtamad teed ja üldse on kõik kõige parem. 'Мы проехали с мужем от Таллинна до Зальцбурга на мотоцикле и обратно. В Эстонии самые ухоженные поля, самые чистые дороги, вообще всё самое лучшее.'*

Näites (52) kirjeldab INF_9M, et on palju reisinud, kuid Eesti tundub talle kõige parema riigina.

(52) INF_9M: *Ma olen paljudes kohtades olnud, kuid kõige rohkem meeldib Eestis. 'Я много где побывал, но больше нравится в Эстонии.'*

INF_10M rõhutas mere olulisust. Kõik informandid elavad suurlinnas, kus ei näe väga loodust ja kus ei ole merd. Eesti on väga loodusrikas riik, kus on palju metsi, jõgesid, järvi, meri (näide 53).

(53) INF_10M: *Mulle meeldib väga riik, ilus linn Tallinn ja meri. 'Мне очень нравится страна, красивый город Таллинн, море.'*

4.5. Toetav õpikeskkond ja lähedaste heakskiit

Võõrkeeke õppimisel on väga oluline roll motivatsioonil (Dörnyei 2001: 43). Õppimine ei sõltu täielikult õpilaste endi motivatsioonist. Õpetajatel on oluline roll õpilaste õppimist toetava keskkonna loomisel (Schuitema jt 2016: 32). Õpetajad, kes loovad õpilastega positiivseid suhteid, mõjutavad tõenäolisemalt nende suhtumist õppimisse, kuid see võtab aega (Ferlazzo 2015). Kui õppija sisemotivatsioon on kõrge, on õpetaja tunnustus ja positiivne suhtumine tähtis (Kaivapalu, Martin 2010). Õpetajad, kes annavad õppijatele õppimisel tehtud pingutuse kohta tagasisidet, annavad neile sellega märku, et nähes vaeva suudavad nad ülesanded sooritada ja saavad õppimisega hästi hakkama (Theobald 2006). Oluline on, et õpetaja looks õpikeskkonna, kus õpilastele on tagatud emotsionaalne heaolu. Võõrkeekeõppe puhul on õpetaja justkui sild uude keelde. Kõik käesoleva magistritöö informandid olid sama eesti keele õpetaja õpilased ja nad iseloomustavad oma õpetajat kui suurepärase õpetajat ja eesti keele õppe motiveerijat (vt näiteid 54–56).

(54) INF_8M: *Ma mõtlen – Anja on suurepärase õpetaja. 'Я думаю Аня отличный учитель.'*

(55) INF_12N ja INF_13M: *Meid motiveerib õpetaja, ta meeldib meile väga. 'Нас мотивирует преподавательница, она нам очень нравится.'*

(56) INF_11M: *Mulle meeldib suhtlus Anjaga ja tema on minu motiveerija. Tegeleb minuga kogu aeg. 'Мне приятно общение с Аней и она мотиватор для меня. Все возится со мной.'*

Eesti keele õpet toetab keeltekoolis kasutatav individuaalne lähenemine, iga õppija soovide ja vajaduste arvesse võtmine, õpetaja on kõrgelt motiveeritud eesti keele kui teise keele õpetaja ja seda tajuvad ka õppijad (Kornejeva 2020).

Näitest (57) loeme, et tänu õpetaja toetavale olekule ja professionaalsusele tunnevad õppijad ennast väga mugavalt.

(57) INF_3N: *Vedas õpetajaga, üldse on suurepärase. Ta ei kritiseeri kedagi, alati kiidab. Ei ole psühholoogilist häbenemist ja see on õpetaja saavutus 100%.*

‘Повезло с учительницей, вообще замечательно. Она никогда не критикует никого, всегда хвалит. Нет психологического стеснения и это заслуга преподавателя 100%.’

Eesti keele õppega jätkamist motiveerib keeltekool, kus informandid keelt õpivad. Õppijatele meeldib kooli rahulik õhkkond, rühmakaaslased ja eriti õpetaja (näide 58).

(58) INF_7N: *Mulle meeldis Skandinaavia koolis – hea, mugav ja tunned ennast hästi. ‘Мне понравилось в СК – хорошо, комфортно и чувствуешь себя хорошо.’*

Rühmakaaslastega on kõigil head suhted, sest kooli tulnud inimestel on ühine soov – saada eesti keel selgeks (näide 59).

(59) INF_3N: *Meil on väga hea rühm, meil on veel head suhted seoses sellega, et tulime õppima eesti keelt. ‘У нас ещё хорошая группа. у нас ещё хорошие отношения, потому что мы все пришли туда эстонский учить.’*

Intervjuudest selgus, et enamik informante otsis eesti keele õppimiseks kohta, kus keeletunnid toimuksid rühmades, mitte individuaalselt. Nagu näeme näidetest 60–62, hindavad informandid rühmas keele õppimist, tuues välja, et see on ainult õpetajaga õppimisest huvitavam ja kasulikum.

(60) INF_9M: *Valikut mõjutas see, et on võimalik õppida rühmas, individuaalselt on igav. ‘Повлияло на выбор еще и то, что возможность учить в группе, индивидуально скучно.’*

(61) INF_6M: *Ma tahtsin õppida eesti keelt rühmas. Mul on selline suhtumine, et individuaalselt ma ei tahtnud, sest mul on sõpru, kelle käest saan abi küsida. ‘Я хотел учить эстонский в группе. У меня была такая позиция, что индивидуально я не хотел, так как у меня есть друзья, у кого я могу спросить помощь.’*

(62) INF_10M: *Ma tahtsin kindlasti õppida rühmas, et ümber oleksid inimesed. Ma arvan, et antud etapil on see palju kasulikum, kui õppida individuaalselt õpetajaga. ‘Я точно хотел учиться в группе, чтобы вокруг были люди. Я считаю, что на данном этапе эффективно учиться в группе, нежели индивидуально с преподавателем.’*

Teisalt on ka keeleõppijaid, kes ühel või teisel põhjusel ei soovi keelt õppida rühmas. INF_11M alustas eesti keele õpinguid rühmas, kuid nüüd õpib eesti keelt keeltekooli õpetajaga individuaalselt üks ühele tundides (näide 63).

(63) INF_11M: *Rühmas mulle ei meeldinud. Väga palju passiivsust. Kui ei saa aru, ei hakka ju pidevalt küsima. 'В группе мне не нравилось. Очень много пассивного. Если не понимаешь, то не будешь же постоянно спрашивать.'*

Perekond INF_12N ja INF_13M tahtsid kohe õppida paaris individuaalselt, kuna oma paindliku töögraafiku tõttu ei saaks õppida rühmas (näide 64).

(64) INF_12N ja INF_13M: *Me ei saa õppida rühmas, sest meil on pidevalt tööreisid. Individuaalselt õppides me ütleme kuu aega ette, millal me saame tulla. Rühmas me veaksime teisi alt oma puudumistega. 'Мы не можем в группе заниматься, так как у нас постоянно командировки. А так индивидуально мы за месяц говорим Ане, когда мы придём. В группе мы были подводили других своими пропусками.'*

Informandid tajuvad eesti keele õppimisel lähedaste toetust ning hindavad seda. Vastustest tuleb välja, et lähedaste toetusel on oluline roll keeleõppijate eesmärgini püüdlisel ja võib oletada, et see motiveerib raskematel hetkedel õpingutega jätkama. (vt näited 65–68).

(65) INF_6: *Nad suhtuvad sellesse väga positiivselt. Isa ja vanaema ütlevad: „Tubli!“, sõbrad Eestist toetavad ka. Nad räägivad oma tuttavatele uhkusega, et olen Moskvast ja õpin eesti keelt. 'Они относятся очень положительно к этому. Отец и бабушка говорят молодец, друзья в Эстонии говорят молодец. Они своим знакомым говорят про меня с гордостью, что я из Москвы и учу эстонский язык.'*

(66) INF_8: *Minul teavad kõik ja arvavad, et see on tavaline. Ma ju käin Eestis ja mul on eesti juured. 'У меня все знают и считают это само собой разумеющимся. Ведь я езжу в Эстонию и по крови эстонец.'*

(67) INF_9: *Nad räägivad, et see on hea mõte. Kõik on rõõmustavad. 'Они говорят, что это хорошая идея. Все рады.'*

(68) INF_10: *Abikaasa toetab mind, kuid tema ise ei soovi praegu õppida. Vanemad toetavad mu plaani kolida Euroopasse ja eesti keele õppimises ka. Kõik*

toetavad, keegi ei ütle, milleks sul seda vaja on. 'Жена меня поддерживает, но она сама не хочет его пока что учить. Родители тоже меня поддерживают в планах переезда в Европу, в плане изучения эстонского языка тоже поддерживают. Все поддерживают, никто не говорит зачем тебе это надо.'

4.6. Eesti keel ja Eesti informantide silmis

Kõik õppijad on enne keele õpingute alustamist Eestit külastanud ning neil kõigil on kujunenud oma ettekujutus riigist. Võib väita, et see on äärmiselt positiivne kuvand. Informandid rääkisid Eestist väga soojalt ning rõhutasid korduvalt oma armastust Eesti vastu (vt näide 69). Seda näitab ka tõik, et paljud informandid soovivad tulevikus kolida Eestisse (vt ptk 4.2).

Näites (69) rõhutab INF_1N, et ta armastab nii eesti keelt kui ka Eesti riiki, ning leiab, et ilma armastuseta riigi vastu ei saa ühegi riigi keelt ära õppida.

(69) INF_1N: *Keelt peab armastama, et seda ära õppida. Selleks on vaja armastada riiki. 'Язык нужно любить, чтобы выучить его. Для этого нужно любить страну.'*

INF_11M leiab, et eesti keele oskuse abil on võimalik Eestit külastades näidata välja oma armastust Eesti vastu. Ta toob välja, et ta ei soovi tunda end Eestis võõrana, vaid tahaks, et teda võetaks Eestis vastu kui oma inimest ja selle teeb võimalikuks eesti keele oskus (näide 70).

(70) INF_11M: *Ma tõesti väga armastan Eestit ja tahan olla Eestis oma inimene. Isegi, kui ei ela seal, kuid tahan, et mind võetaks seal vastu kui oma inimest. 'я действительно обожаю Эстонию и я очень хочу быть в Эстонии своим. Даже если не живу там, но хочу чтобы меня принимали там своим.'*

Põhjuse ja motivatsiooni keeleõppeks annab ka eestikeelsete suhtlusvõrgustike olemasolu. Osal intervjueeritavatel on Eestis sugulased, mõnel on aga seal sõbrad. Sõpradega suhtlemine nende emakeeles on üks põhjustest, miks mõned informandid eesti keelt õpivad (näide 71).

(71) INF_9M: *Mul on Eestis sõbrad ja nendega suhtlemiseks on mul vaja eesti keelt, praegu me suhtleme nendega inglise keeles. 'У меня есть друзья в Эстонии и чтобы с ними общаться мне нужен эстонский, сейчас мы общаемся с ними на английском.'*

Eesti keelele kui sõpradega suhtlemise ühisele keelele viitab ka INF_6M näites (72).

(72) INF_6M: */.../ suhelda sõpradega nende emakeeles. Mul on praegu selline olukord, et mul on Tallinnas rohkem sõpru, kui siin Moskvas. '/.../ общаться с друзьями на их родном языке. У меня сейчас такая ситуация, что у меня в Таллинне больше друзей, чем тут в Москве.'*

Informandid pidasid eesti keelt valdavalt ilusaks, aga raskeks keeleks. Toodi välja eesti keele foneetilisust, diftongide rohkust, täpitähtede iseäralikkust ja raskesti hääldatavust. Informante motiveerib eesti keelt õppima ka keele ilu ja kõla, mida informandid kirjeldavad järgmiselt (vt näiteid 73–77).

(73) INF_10M: *Keel on väga foneetiline, laulev. 'Язык очень фонетичный, певучий.'*

(74) INF_4N: *Ta on väga pehme, ilus, väike, õrn. 'Он очень мягкий, красивый, маленький, нежный.'*

(75) INF_3N: *Mulle meeldib meeletult eesti keele kõla. Foneetiliselt on see väga ilus. Mulle meeldivad eesti häälikud. 'Мне нравится звучание эстонского языка. Фонетически он очень красив.'*

(76) INF_9M: *Eesti keel on pehme, meloodiline, naljakas. 'Эстонский мягкий, мелодичный, смешной.'*

(77) INF_12N: *Eesti keel on imelike rõhkudega, mis on venelastele harjumatu. Venivate kaashäälikutega ja täpitähtedega, mida on raske hääldada. 'Эстонский со странными ударениями, непривычный для русских. С растянутыми гласными и буквами с точками, которые сложно произносить.'*

Mõni informant on arvamusel, et mida raskem keel, seda huvitavam on pühendada ennast õpingutele (näide 78).

(78) INF_10M: */.../ selles on raske rääkida, seepärast on seda keelt raskusest hoolimata veel huvitavam õppida. ' /.../ на нем сложно говорить, поэтому от этого ещё интереснее освоить сложную дисциплину.'*

Näides (79) märgiti ära, et eesti keel on loogiline ja matemaatiline keel. Piisab reeglitest ja sõnavarast, et koostada lause.

(79) INF_10M: */.../ meeldis see, et kohe mõistsin, et see on väga matemaatiline. Piisav on reeglid meelde jätta, teada sõnavara ja koostada lauseid matemaatiliselt. '/.../ понравился тем что сразу понял что он математичный. Есть правила, достаточно запомнить, иметь словарный запас и выстраивать предложения при помощи математики.'*

Eesti keel kuulub 400 suurema maailma keele hulka emakeelena kõnelejate arvu poolest (Praagli 2017). Siiski võrreldes vene keelega on eesti keele kõnelejaskond väga väike (vrd ~900 tuhat (eesti): ~145 mln (vene) emakeelena kõnelejat) (Ethnologue 2020).

Mõne informandi jaoks on tähtis osata keelt, kus on väike kõnelejate arv (näide 80).

(80) INF_10M: *Olla selle keele kõneleja, kus on väike rahvaarv, on minu jaoks tähtis. 'Быть носителем языка, где небольшая нация для меня отчасти важно.'*

Nagu näeme näitest (81) on INF_13M arvates eesti keel justkui midagi eksootilist. Seda ei kuule tihti Moskva argielus ega ka kuskil mujal peale Eesti.

(81) INF_13M: *Minu jaoks on see nagu eksootikaga kokku puutumine. 'Для меня это как соприкосновение с экзотикой.'*

Eesti keel on piiratud levikuga. Inimestel on huvitav õppida keelt, mis ei ole laialt levinud (näide 82).

(82) INF_9M: *Ebatavaline keel, väga vähe levinud, ilus. 'Необычный язык, малораспространенный, красивый.'*

Teisalt on ka informantide seas eri arvamusi keele väiksuse kohta ning mitte kõik informandid ei pea eesti keelt väikeseks keeleks. Kõige paremini illustreerib seda informandi INF_7N öeldu näites (83).

(83) INF_7N: *Eesti keel on arenenud keel, nii palju uusi sõnu, ta ei ole väike. Kuid kui arvestada, et riigi rahvaarv on väike, siis see räägib sellest, et seda enam on vaja õppida ja säilitada keelt. 'Эстонский язык развившийся, столько новых слов, он не маленький. А если учитывать, что численность населения маленькая, то это говорит о том, что тем более надо язык учить и сохранять его.'*

Teisalt peetakse eesti keelt ohustatud või nagu ütleb INF_12N näites (84) väljasurevaks keeleks.

(84) INF_12N: *See on selline nagu väljasurev keel. 'Это такой как вымирающий язык.'*

Intervjueeritavate öeldust nähtuvad positiivsed emotsioonid ning armastus eesti keele vastu (näide 85).

(85) INF_1N: *See on lihtsalt armastus selle keele vastu, see lihtsalt meeldib mulle, mulle meeldib selle kõla, mulle meeldib selle pehmus, takt, tonaalsus keeles. 'Это просто любовь к этому языку, мне просто нравится он, мне нравится его звучание, мне нравится мягкость, такт, тональность в языке.'*

4.7. Isiklik keeleõppe eesmärk

Igal keeleõppijal on oma isiklik keeleõppe eesmärk. Eelnevates peatükkides on juba käsitletud erinevaid põhjusi, miks informandid on otsustanud õppida eesti keelt. Kuid ei saa väita, et näiteks kolimine on ainuke põhjus eesti keele õppeks. Kõigil informantidel on eesti keele õppimiseks mitu põhjust, mis on sageli omavahel seotud ja omavahel põimunud. Näiteks mõne jaoks on keeleõpe enda võimete proovilepanek (näide 86).

(86) INF_1N: *Põhimõtteliselt eesti keele õppimine ise ongi eesmärk: kas see tuleb tul välja. 'В принципе эта идея выучить язык ну как бы это определенная планка: Смогу ли я это освоить.'*

Igas planeeritud tegevuses seab inimene endale mingisuguse eesmärgi, millel on oma tähendus. Protsessi käigus üritab ta jõuda selle eesmärgini ja kui on selleni jõudnud, saab saavutuse üle uhkust tunda. Tegevus on tihedalt seotud eesmärgiga ja see ajendabki inimest jõudma sihtpunktini ehk saavutama püstitatud eesmärki. Mida konkreetsem on eesmärk, seda tõhusam on selleni jõudmine. (Jakovlev jt 2016: 230) Ka eesti keele õppijatel on teatud eesmärgid. Näiteks INF_5M ütleb näites (87), et eesti keele õppimine tähendab ta jaoks isiklikku eesmärki. Oma eesmärgist räägib ta ka näites (10).

(87) INF_5M: *Minu eesmärk on hakata mõistma, rääkima, suhtlema. /.../ Tähendab mingisugust oma isiklikku saavutust. 'У меня есть цель начать'*

понимать, говорить, общаться. /.../ Значит какое-то собственное достижение.'

Kaks informanti toovad välja, et rutiinis püsimine ja järjepidevalt keeleõppega tegelemine tuleb kasuks nende isiksuse arengule. Keeletunnid toimuvad pühapäeviti varahommikul ning nad näevad positiivsena juba seda, et neisse tundidesse jõuavad. Seda kirjeldavad nad näites (88).

(88) INF_12N ja INF_13M: *Me arendame tahtejõudu. 'Мы силу воли вырабатываем.'*

INF_11M toob välja, et hoiab keeleõppega tegeledes oma aju töös ning kasvatab austust enese vastu, et tegeleb sellise raske valdkonnaga nagu keeleõpe (näide 89).

(89) INF_11M: *Esiteks olen ma kogu aeg hõivatud, teiseks selles vanuses nagu mina, selline igapäevane ajugümnaстика on väga hea, eneseaustus. 'Во первых я все время занят, во вторых в таком возрасте как у меня, такие ежедневные зарядки для мозгов очень хорошо, самоуважение.'*

Keeleõppijad tunnevad, et nad keeleõppe harrastuse kaudu arendavad enda isiksust. Samal ajal on see ka oma laiskusega võitlemine. See tekitab informantides positiivseid emotsioone (vt näiteid 90, 91).

(90) INF_10M: *Tõuseb mõtlemiskiirus ja suureneb mälu. Sisemised muutused: vaimsed võimed, intellektuaalsed, seotud mälega. See on väga positiivne minu jaoks. 'Это скорость мышления, объем памяти повышаются. Внутренние изменения: умственные, интеллектуальные, связанные с памятью. Это конечно очень положительно для меня.'*

(91) INF_3N: *Eesti keele roll on minu jaoks isiksuse arendamine. Ma tahan areneda, et mitte olla laisk. 'Роль эстонского для меня это развитие личности. Я хочу развиваться, чтобы не быть бездельником.'*

Informandid näevad keeleõpet ka kui eneseteraapia vormi, kui positiivsete kogemuste saamise võimalust kiires argielus. INF_7N tõi välja, et eesti keele tund keeltekoolis on tema jaoks koht, kus ta saab puhata ja lülituda välja maailmas toimuvast, unustada oma mured. Eesti keele õpe annab talle elujõudu (vt näide 92).

(92) INF_7N: *Ma puhkan siin, lahkun siit väljapuhanuna, see annab jõudu, kõik on väga positiivne ja lõbus. Unustad kõik raskused. Peale eesti keele tundi tunnen*

ennast hästi. 'Я тут отдыхаю, ухожу отсюда отдохнувшей, это дает силы, очень все позитивно и весело. Забываешь обо всех сложностях. После эстонского я себя хорошо чувствую.'

INF_6M ütles näites (93), et mõnikord võib juhtuda, et eesti keele tund on kõige meeldivam sündmus terve nädala jooksul.

(93) INF_6M: *Mõnikord on eesti keele kursused kõige meeldivam sündmus, mis võib nädala jooksul juhtuda. Ma alati tahan sinna minna, vaatamata sellele, et tuleb kaugele sõita ja vabal päeval. 'Иногда курсы эстонского это самый приятный момент который может случится за неделю. Я всегда иду туда с охотой, несмотря, что ехать далеко и в выходной день.'*

Moskva suurus ja geograafiline distant kodu ja keeleõppe toimumiskoha vahel ei ole probleemiks, kuigi keeleõppesse jõudmiseks peab õppija arvestama vähemalt 45–60 minutiga.

4.8. Mina õpin eesti keelt, sest ...

Intervjuu lõpus paluti informantidel lõpetada lause: Mina õpin eesti keelt, sest... . Vastustest kerkisid esile järgnevad märksõnad: identiteet, juured, armastus eesti keele vastu, armastus Eesti vastu, tahe olla osa Eesti kogukonnast, keeleõpe kui harrastus, Eesti kui kodumaa (vt näiteid 94–105). Järgnevalt on esitatud üks tsitaat igalt intervjuueeritavalt:

(94) INF_1N: *Mina õpin eesti keelt, sest üks mu koduriikidest on Eesti. 'Я учу эстонский язык, потому что одна из моих родин это Эстония.'*

(95) INF_2N: *Mina õpin eesti keelt, sest mulle meeldib. 'Я учу эстонский язык, потому что мне нравится.'*

(96) INF_3N: *Mina õpin eesti keelt, sest mulle meeldib õppida võõrkeeli. 'Я учу эстонский язык, потому что я люблю изучать иностранные языки.'*

(97) INF_4N: *Mina õpin eesti keelt, sest see on lahe ja ma saan naudingut keeleõppes. 'Я учу эстонский язык, потому что мне кайфово и я получаю удовольствие от изучения.'*

(98) INF_5M: *Mina õpin eesti keelt, sest see on huvitav. 'Я учу эстонский язык, потому что мне это интересно.'*

- (99) INF_6M: *Mina õpin eesti keelt, sest elades Eestis ma tahan olla osa eesti ühiskonnast. 'Я учу эстонский язык, потому что живя в Эстонии я хочу быть частью эстонского общества.'*
- (100) INF_7N: *Mina õpin eesti keelt, sest ma armastan keelt. 'Я учу эстонский язык, потому что я его люблю.'*
- (101) INF_8M: *Mina õpin eesti keelt, sest ma olen hinges eestlane. 'Я учу эстонский язык, потому что я в душе эстонец.'*
- (102) INF_9M: *Mina õpin eesti keelt, sest ma armastan Eestit. 'Я учу эстонский язык, потому что я люблю Эстонию.'*
- (103) INF_10M: *Mina õpin eesti keelt, sest ma panustan oma tulevikku. 'Я учу эстонский язык, потому что делаю вклад в своё будущее.'*
- (104) INF_11M: *Mina õpin eesti keelt, sest ma olen eestlane. 'Я учу эстонский язык, потому что я эстонец.'*
- (105) INF_12N: *Mina õpin eesti keelt, sest see peaks mul kuskil sügaval olema, mul on ju eesti veri. 'Я учу эстонский язык, потому что он же он у меня где-то глубоко должен быть, у меня же есть эстонская кровь.'*
- (106) INF_13M: *Mina õpin eesti keelt, sest abikaasa õpib. 'Я учу эстонский, потому что супруга учит.'*

Kõik intervjuud olid erineva kestusega ja põhjuseid toodi välja palju, kuid viimases küsimuses pidid informandid nimetama enda jaoks kõige olulisema põhjuse, mis on nende kõige tähtsam motiiv eesti keele õppeks.

Kokkuvõte

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada Moskva Skandinaavia keeltekooli õppijate eesti keele õppimise põhjused, mida tähendab õppijate jaoks eesti keele oskus ja kus plaanitakse keelt kasutada. Valimisse kuulus 13 eesti keele õppijat, kelle hulgas olid nii algajad õppijad kui ka edasijõudnud.

Magistritöö teoreetilise osa esimene peatükk andis ülevaate keeleõppest ja selle põhjustest. Teine peatükk käsitles teadaolevaid eesti keele õppimise võimalusi Moskvas. Magistritöö kirjutamise hetkel 2020. aastal saab ametlikult õppida eesti keelt kõrghariduse tasemel Moskvas ainult Venemaa Välisministeeriumi Moskva Riiklikus Rahvusvaheliste Suhete Instituudis ning omal soovil on seda võimalik õppida Skandinaavia keeltekooli kursustel. Kolmandas peatükis kirjeldatakse valimit, informante ning analüüsimismeetodit. Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuude põhjal ning analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodi abil, kus moodustati kodeerimise teel teemakategooriad. Esinevad teemad jagati sarnasuse alusel seitsme kategooria alla

- Juured ja seotus Eestiga
- Eesti kui võimalik elukohariik
- Tuleviku minapilt
- Turism
- Toetav õpikeskkond ja lähedaste heakskiit
- Eesti keel ja Eesti
- Isiklik keeleõppe eesmärk

Tulemused näitasid, et enamik õppijaid suhtub eesti keele õppimisse väga tõsiselt ja nad kavatsevad õpinguid jätkata. Enamik intervjuueeritavaid on mingil määral Eestiga seotud, neil on kas endal või abikaasal eesti juured, pooled intervjuueeritavad omavad siin ka kinnisvara. Eestis sugulaste olemasolu või eesti juurte omamine on mõnda keeleõppijat mõjutanud keeleõppe valikul. Eesti keele kaudu tahetakse luua ühist perekondlikku identiteeti ja ajalugu. Mõned informandid tunnevad, et nad on identiteedi poolest eestlased ning soovivad osata enda tunnetusliku identiteedi keelt. Osa õppijaid sooviks siduda oma tuleviku Eestiga, st kolida sinna. Keeleõppega valmistatakse end ette

tulevaseks eluks Eestis. Intervjueeritavate arust on Eesti väga hea riik elamiseks, kus on rahulik, ilus loodus, meri ning meeldiv rahvas. Kõik eesti keele õppijad on arvamusel, et üheski riigis ei ole õige elada ilma riigikeelt oskamata. Mõned informandid aga ei ole veel kindlat kolimisplaani teinud, kuid soovivad kindlustada tulevikku, et kui tekib vajadus elamiskohta vahetada, siis nad on selleks ajaks juba mingil määral valmistunud. Üksikud informandid näevad Eestit kui riiki, kus võiks laiendada oma äri ning ühe informandi soov on saada kõrgharidus Eesti ülikoolis.

Intervjuudest selgus, et Eesti on informantide seas atraktiivne puhkamise koht ning ühe eesti keele õppimise põhjusena toodi välja sagedast Eestisse reisimist ja sellega seoses soovi mõista Eestit külastades ümbritsevat. Informandid peavad eesti keelt ilusaks keeleks, kirjeldades seda kui väga meloodilist keelt, mis teistest keeltest erineb.

Informante motiveerib eesti keelt õppima ka keeltekooli õpetaja. Õppijad tõid välja, et tunnevad end keeletundides väga mugavalt ja pingevabalt. Samuti peavad õppijad oluliseks lähedaste toetust ja heakskiitu, mis aitab neil vahel ettetulevatele raskustele vaatamata õpingutega jätkata. Mõni õppija kirjeldab keeleõpet kui ühte eneseteraapia vormidest. Eesti keele tund on paljudele koht, kus nad saavad puhata, unustada igapäevased probleemid ning tegeleda sellega, mis neile meeldib ja neid huvitab.

Tulemused näitasid, et suuremal osal õppijatest on olnud võimalus eesti keelt harjutada mingil määral väljaspool kooli. Mõnel on õnnestunud eesti keelt praktiseerida Moskvas eesti turistidega, mõnel aga Eestit külastades teenindajaga kohvikus või kohalike käest teed küsides.

Võib öelda, et moskvalaste eesti keele õppimise põhjused on ühest küljest sarnased, kuid sageli on põhjused üsna isiklikud, mistõttu on iga juhtum erinev. Antud töö tulemusi ei saa üldistada kõikidele moskvalastele, kes õpivad eesti keelt.

Saadud tulemusi on võimalik kasutada eesti keele kursuste planeerimisel Venemaal ja ka kõikides teistes välisriikides.. Samuti võiks teemat laiendada kogu Venemaa eesti keelt

õppivatele inimestele. Oleks huvitav teada, kas pealinna elanikel on teistest erinevad põhjused.

Kirjandus

Aarik, Olesja 2018. Tartu vanglas riigikeelt õppivate kinnipeetavate keeleõppestrateegiate kasutus. Magistritöö. Tartu Ülikool.

Aleksejev, Anton 2014. Eesti keel elab Moskvas edasi. Postimees 11.01.2014
https://leht.postimees.ee/2657920/eesti-keel-elab-moskvas-edasi?_ga=2.96186655.269784183.1587743312-1757821379.1578823945 Vaadatud: 18.08.2020.

Arthur, Lore, Fran Beaton 2000. Adult foreign language learners: motivation, attitudes and behaviours, *The Language Learning Journal*, 21 (1), 31–36.

Avermaet, Piet, Sara Gysen 2008. Language learning, teaching and assessment and the integration of adult immigrants. The importance of needs analysis.

Dörnyei, Zoltán 1994. Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom. *The Modern Language Journal*, Vol. 78 (3), 273–284.

Dörnyei, Zoltán 1998. Motivation in second and foreign language learning. *Language Teaching* Vol. 31 (3), 117–135.

Dörnyei, Zoltán 2001. Teaching and Researching Motivation. *Applied Linguistics in Action*. Harlow: Longman.

Dörnyei, Zoltán 2003. Attitudes, Orientations, and Motivations in Language Learning: Advances in Theory, Research, and Applications. *Language Learning* 53, 3–32.

Dörnyei, Zoltán, Ema Ushioda 2011. Teaching and Researching Motivation (2nd ed.).

Dörnyei, Zoltán, Kata Csizér 1998. Ten commandments for motivating language learners: results of an empirical study. *Language Teaching Research*.

EKKAV = Eesti keele ja kultuuri akadeemiline välisõpe.
https://www.hm.ee/sites/default/files/lisa_1_ekav_2018-2027.pdf Vaadatud: 18.08.2020.

ESTINST Seltsid = Eesti keel ja kultuur maailmas. Seltside nimekiri.
<http://oppevara.estinst.ee/keskused/seltsid/> Vaadatud: 18.08.2020.

Ethnologue 2020. Languages of the World. <https://www.ethnologue.com/language/ekk>
Vaadatud: 18.08.2020.

Ferlazzo, Larry 2015. Strategies for helping students motivate themselves.
<https://www.edutopia.org/blog/strategies-helping-students-motivate-themselves-larry-ferlazzo> Vaadatud: 18.08.2020.

Flick, Uwe 2007. Designing Qualitative Research. London: SAGE Publications.

Gardner, Robert C. 1985. Social psychology and second language learning: The role of attitude and motivation. London: Edward Arnold.

Gardner, Robert C. 2001. Integrative motivation: past, present and future. Presented at distinguished lecturer series, Temple University Japan.

Gardner, Robert C. 2006. Motivation and second language acquisition. Peter Lang Publishing Inc. New York, United States 2010.

Ginter, Jüri 2015. Täiskasvanute koolitus. Andragoogika
https://docs.google.com/document/d/1siz-86hT2SRO7IEN00i36GoTiFZfmbXZXIVNR4Po4Ps/mobilebasic?hl=en_US#h.mfh00a-qw9qas Vaadatud: 18.08.2020.

HAR = Hariduse ja kasvatuse sõnaraamat. Erelt, Tiiu, Mari Kadakas, Ulve Kala-Arvisto, Inger Kraav, Viivi Maanso, Helin Puksand, Eva Tamm, Inge Unt 2014. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <https://www.eki.ee/dict/haridus/> Vaadatud: 18.08.2020.

Hirsjärvi jt = Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes, Paula Sajavaara 2005. Uuri ja kirjuta. Tallinn: Kirjastus Medicina.

HTM eesti keele välisõpe = Haridus- ja teadusministeerium. Eesti keele välisõpe 2019. <https://www.hm.ee/et/tegevused/keeled/eesti-keele-valisope> Vaadatud: 18.08.2020.

HTM eesti keele õpe välismaal = Haridus- ja teadusministeerium. Eesti keele õpe välismaal 2019. <https://www.hm.ee/et/tegevused/eestlased-valismaal/eesti-keele-ope-valismaal> Vaadatud: 18.08.2020.

HTM keelepoliitika = Haridus- ja teadusministeerium. Keelepoliitika. 2014 <https://www.hm.ee/et/tegevused/euroopa-liit/keelepoliitika> Vaadatud: 18.08.2020.

Illeris, Knud 2010. Characteristics of Adult Learning. – Adult Learning and Education. Toim. Kjell Rubenson. Saint Louis, MO, USA: Academic Press, 2011. 47–52.

- Jakovlev jt = Яковлев Б., Г. Бабушкин, Е. Науменко, В. Сальников, В. Апокин, Е. Бабушкин, А. Шумилин 2016.** Психология физической культуры. Учебник. Издательство Спорт.
- Jarvis, Peter 1998.** Täiskasvanuharidus ja pidevõpe. Kirjastus SE&JS.
- Kaivapalu, Annekatrin 2007.** Emakeel võõrkeeleeõppes – eelis või takistus? – Oma Keel 1, 16–26.
- Kaivapalu, Annekatrin 2010.** Metalingvistiline teadlikkus võõrkeeleeõppes: oma oma keel võõras peeglis. – Lähivõrdlusi. Lähivertailuja 19, 160–176.
- Kaivapalu, Annekatrin, Maisa Martin 2010.** Mis on võõrkeeleeõpe ja kuidas võõrkeelt õpitakse? (koost. P. Kanne), Võõrkeeled: valdkonnaraamat põhikooliõpetajale. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Kalmus jt = Kalmus, Veronika, Anu Masso, Merle Linno 2015.** Kvalitatiivne sisuanalüüs. <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys> Vaadatud: 18.08.2020. keel võõras peeglis. – Lähivõrdlusi. Lähivertailuja 19, 160–176.
- Klaas-Lang, Birute, Liis Reile 2019.** Miks õppida „väikest keelt“? Integratiivne vs. instrumentaalne motivatsioon välisüliõpilaste eesti keele õppimisel. Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 2019 (15), 83–98.
- Kormos, Judit, Kata Csizer 2008.** Age-Related Differences in the Motivation of Learning English as a Foreign Language: Attitudes, Selves, and Motivated Learning Behavior. A Journal of Research in Language Studies Vol.58 (2), 327–355.
- Kornejeva, Anna 2020.** Isiklik vestlus 20.02.2020 Moskvast. Vestluse salvestis on magistritöö autori valduses.
- Volodina, Anastasiia 2020.** Isiklik vestlus 23.04.2020 Zoomi kaudu. Vestluse salvestis on magistritöö autori valduses.
- Kudrenko, Julia 2016.** Eesti keele õppe motivatsioonist vene õppekeelega koolide õpilaste hulgas. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Laherand, Meri-Liis 2008.** Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: Infotrükk.
- Lepik jt = Lepik, Krista, Halliki Harro-Loit, Katrin Kello, Merle Linno, Marju Selg, Judit Strömpl 2014.** Intervjuu. <http://samm.ut.ee/intervjuu> Vaadatud: 18.08.2020.

- Liivak, Sander 2001.** Kolmekordselt õpetaja. Õpetajate Leht 30.11.2001. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20011130.1.9> Vaadatud: 18.08.2020.
- Luuk, Aavo, Peeter Tulviste 2002.** Motiivid ja vajadus. Psühholoogia gümnaasiumile 162–176. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Maran, Mihkel 2018.** Intervjuu. Välisseltside esindajate intervjuud festivalil „Sajaga seltsis“. August 2018. <https://kultuuriseltsid.ee/eksu/2018/seltside-esindajate-intervjuud/> Vaadatud: 18.08.2020.
- Maran, Mihkel 2019.** Intervjuu. Vikerraadio 29.03.2019 Saatejuht Meelis Süld. Huvituja. <https://arhiiv.err.ee/vaata/huvitaja-moskva-eesti-selts> Kuulatud: 18.08.2020.
- MGIMO uni** = Venemaa Föderatsiooni Välisministeeriumi Moskva Riiklik Rahvusvaheliste Suhete Instituudi veebileht. <https://mgimo.ru/study/faculty/mo/kscand/docs/estonian/> Vaadatud: 18.08.2020.
- Mitchell, Rosamond, Florence, Myles 2004.** Second Language Learning Theories. Second edition. London–New York: Routledge.
- Nazarova, Marina 2020.** Kirjalik vestlus 26.04.2020 Messengeri kaudu. Kirjavestlus on magistritöö autori valduses.
- Noels, Kimberly A., Lyc Pelletier, Richard Clement and Robert J Vallerand 2003.** Why are you learning a second language? Motivational orientations and self-determination theory. Language Learning 53, no. S1: 33–64.
- Ferrari, Liviana 2013.** The motivation of adult foreign language learners on an Italian beginners' course: An exploratory, longitudinal study. University of York. Department of Education.
- NordicSchool** = Skandinaavia kool. <https://msk.nordicschool.ru/> Vaadatud: 18.08.2020
- Paris, Manona 2013.** Tung õppida Moskvast „surevat“ keelt. Õpetajate Leht 15.03.2013. <https://opleht.ee/2013/03/tung-oppida-moskvas-surevat-keelt/> Vaadatud: 18.08.2020.
- Paris, Manona 2020.** Kirjalik vestlus meili kaudu 27.04.2010. Kirjavestlus on magistritöö autori valduses.
- Philol** = MRÜ soome-urgi osakond. <http://www.philol.msu.ru/~finugor/> Vaadatud: 18.08.2020.

Praakli, Kristiina 2017. Muutused eesti kogukondades ja eesti keele oskus. Eesti inimarengu aruanne 2016/2017.

Rakendusuuring 2018. Rakendusuuring „Eesti keelest erineva emakeelega täiskasvanute eesti keele õpe loimumis- ja tööhõivepoliitikas: kvaliteet, mõju ja korraldus“. <https://www.kul.ee/et/rakendusuuring-eesti-keelest-erineva-emakeelega-taiskasvanute-eesti-keele-ope-loimumis-ja> Vaadatud: 18.08.2020.

Rämmer, Andu 2014. Valimi moodustamine. <http://samm.ut.ee/valimid> Vaadatud: 18.08.2020.

Rannut jt = Rannut, Mart, Ülle Rannut, Anna Verschik 2003. Keel, võim ja ühiskond. Sotsiolingvistika ja keelepoliitika õpik. Tallinn.

Rantanen, Venla 2018. Tallinna soome laste eesti keele kui teise keele õpimotivatsioon. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool.

Reile, Liis 2018. Eestis õppivad välisüliõpilased ja eesti keel: hoiakud ja keeleõppimise motivatsioon. Magistritöö. Tartu Ülikool.

Ryan Richard M., Edward L. Deci 2000. Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist* 55 (1), 68–78.

Savolainen, Angelina 2018. Ida-Virumaa täiskasvanud eesti keele õppija ja tema õpimotivatsioon. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Schuitema, Jaap, Thea Peetsma, Ineke van der Veen 2016. Longitudinal relations between perceived autonomy and social support from teachers, and students' self-regulated learning and achievement. *Learning and Individual Differences*, 49, 32–45.

Stat 2018 = Eesti Statistikaamet. Möödunud aasta oli turismis rekordiline.

<https://www.stat.ee/artikkel-2018-06-11-moodunud-aasta-oli-turismis-rekordiline>

Vaadatud: 18.08.2020.

Subekti, Adaninggar Septi 2018. L2 Motivational Self System and L2 achievement: A study of Indonesian EAP learners. *Indonesian journal of applied linguistics* Vol. 8 No. 1, May 2018, 57–67.

Theobald, Margaret A. 2006. Increasing student motivation: Strategies for middle and high school teachers. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Ushioda, Ema 2010. Motivation and SLA: Bridging the gap. EUROSLA Yearbook 10, 5–20.

UT partner = Tartu Ülikooli partnerülikoolid.
<https://www.ut.ee/et/ulikoolist/partnerulikoolid-0> Vaadatud: 18.08.2020.

UT press = Tartu ülikooli pressiteated 2007. <https://www.ut.ee/et/312660> Vaadatud: 18.08.2020.

Williams, Marion, Robert L. Burden 1997. Psychology for Language Teachers: A Social Constructivist Approach. New York, Cambridge University Press.

Zahharov, Maksim, Marina Baidildinova 2014. Психологический анализ трудностей изучения иностранного языка. Вестник казахско-русского международного университета. <https://articlekz.com/article/20692> Vaadatud: 18.08.2000.

Kaudviited

Clement, Richard, Bastian G. Kruidenier 1985. Aptitude, Attitude and Motivation in Second Language Proficiency: A Test of Clement's Model. Journal of Language and Social Psychology 4 (1985), 21-37.

Dörnyei, Zoltán 2005. The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Houle, Cyril Orvin 1961. The inquiring mind. Madison, WI: University of Wisconsin.

The reasons to Learn Estonian by the Example of Native Russian Speakers in Moscow. Summary

Foreign languages are the main contributors to cultural progress in the society. The ability to speak a foreign language has an important role both in personal development as well as education, via language we can understand another nation's mental wealth and communicate with the representatives of other nations. Today, globalisation, creating contacts and expanding cooperation demand good foreign language skills. People learn a language to manage in certain communication situations. Considering motivation as the main motive to learn a foreign language, it can be said that behind purposeful motivation, there is always a reason to why a person does something (Dörnyei 2001: 5–6)

The objective of the master's thesis is to find out why the learners of the Scandinavian Language School in Moscow study Estonian, what is their purpose of learning, and what kind of needs do they have as to learning Estonian.

Three research questions have been developed:

1. What makes a learner study Estonian outside the Estonian-speaking environment?
2. What are the aims of language learning? How does a language learner formulate one's aims?
3. In which situations is Estonian going to be used? What do Estonian skills mean for the learners?

There were 13 Estonian learners in the sample, including both beginners as well as advanced learners. Data was collected by semi-structured interviews and analysed by the method of qualitative content analysis – theme categories were formed using coding.

Different topics were divided according to similarity into seven categories:

- Roots and involvement in Estonia
- Estonia as a possible country to live
- Future self-image
- Tourism

- Supporting learning environment and the approval of close relatives
- Estonian and Estonia
- Personal language learning purpose

The results showed that most learners take learning Estonian very seriously and that they plan to continue their studies. Most interviewees are involved with Estonia to some extent, they or their spouses have Estonian roots. Some learners would like to have their future in Estonia, i.e. they would like to move to Estonia. Some informants, however, have made no certain moving plans - they would like to be prepared to some extent to secure their future, should the need to change their place of residence arise. One of the reasons of learning Estonian was frequent travelling to Estonia and due to that, the desire to understand the surroundings when visiting the country. Informants are motivated to learn Estonian also by the teacher of the language school. Learners feel at ease and relaxed at the institution. They plan to use the language in Estonian everyday life. Estonian classes are a place where they can rest and forget about their everyday problems and deal with what they like and are interested in. Informants consider Estonian beautiful, describing it as a melodic language that differs from the others.

It can be said that the reasons for learning Estonian in Moscow are similar, however, they are often personal. Thus, every case is diverse. The results of the thesis can be used for planning Estonian courses in Russia and in all other foreign countries.

Lisa 1

Taustinformatsioon

- Vanus:
- Teie kõrgeim haridustase:
- Riik: kus olete sündinud, elu jooksul elanud ja kus elate praegu
- Kelleks te ennast peate (rahvus):
- Tegevusala:
- Mis on teie amet:

Küsimuste plokk I (keeled)

- Mis on teie emakeel, keel mille õppisite esimesena?
- Mis keelt peate emakeeleks:
- Kodukeel:
- Mis keeli olete õppinud:
- Hinnake oma X keele oskust: loen, saan aru, kuulan, räägin.
- Kus te neid keeli kasutate:
- Millistes olukordades oskate neid keeli kasutada:
- Kellega te nendes keeltes suhtlete: kodus sugulastega, tööl sõpradega, naabritega, koolis, poes, tänaval, raamatukogus, kirikus, ametnikega.
- Kas kirjutate midagi võõrkeeles, tegelete nt bloginduse või tõlketöödega?

Küsimuste plokk II (eesti keel keeltekoolis)

- Kuidas te tulite mõttele hakata eesti keelt õppima?
- Kirjeldage oma eesti keele õppimist, kuidas nüüd jõudsite siia Skandinaavia keeltekooli?
- Miks just see kool?
- Kas Moskvast on veel mingeid võimalusi eesti keelt õppida?
- Kas te tulite algajate või edasijõudnute rühma? (mis tasemega olite)
- SK õppimise korraldused: mitu korda nädalas on tunnid koolis.
- Mis materjale te kasutate?

- Kui kaua te olete õppinud eesti keelt?
- Kui palju aega eesti keel võtab (v.a tunnid koolis)?

Küsimuste plokk III (eesti keel ja Eesti)

- Miks teie oled hakanud eesti keelt õppima?
- Mida eesti keel teie jaoks tähendab?
- Mida eesti keele õppimine sinu jaoks tähendab?
- Kuidas on eesti keel teid muutnud? Mida on eesti keel teis muutnud?
- Mida teile annab eesti keele õppimine?
- Kas te näete kasu eesti keele õppimises? Milline on see kasu? Aga tulevikus?
- Millised on teie tulevikuplaanid seoses eesti keelega?
- Millise eesti keele kõnelejana te ennast näete?
- Kus, kellega ja milleks plaanite eesti keelt kasutada?
- Kuidas plaanite eesti keelt tulevikus kasutada? (kirjalik, suuline)
- Tänapäeval, kus on igal pool inglise keel, miks valisite just eesti keelt?
- Eesti keel on nii väike keel, miks siis just see?
- Mis on üldse eesti keele roll siin maailmas?
- Millist rolli mängib eesti keel teie elus?
- Millistes olukordades läheb teil eesti keelt vaja? (situatsioonid)
- Kas teil Moskvast läheb ka eesti keelt vaja? Või eesti keelt läheb vaja alles siis, kui olete Eestis?
- Mis teeb eesti keele teie jaoks eriliseks?
- Mille pooleks eristub eesti keel teistest keeltest?
- Kuidas teie arvates eesti keele õppimine õnnestub?
- Kui raske on eesti keele õppimine?
- Kas olete eestikeelsetes suhtlusvõrgustikes?
- Kas te tunnete mõnda eestlast Moskvast?
- Kui tihti külastate Eestit?
- Kas teil on eesti juured?
- On teil plaanis veel mõnda väiksemat keelt õppida?
- Mida teie pere ja sõbrad arvavad eesti keele õppimises?

- Mida teie olete neile vastanud selle kohta?
- Millised on teie sidemed Eestiga?
- On sul olnud ebameeldivaid kogemusi seoses eesti keelega?
- On sul olnud soov eesti keele õppimist pooleli jätta?
- Mis motiveerib teid eesti keelt õppida?
- Mis motiveerib sind minema õhtul keeltekooli?
- Kes on sind enim motiveerinud/mõjutanud eesti keele õppimisel?
- Lõpetage lause: Mina õpin eesti keelt, sest

Lõpetuseks

- On teil veel midagi lisada seoses teie eesti keele õppimisega, mis teie arust jäi küsimata?

Lisa 2

Category System

- G1: tahab osata keelt
- G2: mina ise
- G3: näeb edusamme
- G4: õpetaja
- G5: kolimine
- G6: enda eesmärk on juba püstitatud
- G7: soov elada eestis
- G8: meeldib õhkkond koolis
- G9: armastus ja austus Eesti ja juurte vastu
- G10: enda mugavus tulevikus
- G11: juured

Lisa 3

Е: Почему вы начали изучать эстонский язык?

С: Потому что хотим переехать. Мы с супругой считаем, что жить в Эстонии и не знать эстонского никак нельзя.

Е: Что для вас значит Эстонский язык?

С: Для меня это в какой-то мере это возможность общения с родственниками супруги, которые не разговаривают по-русски.

Е: Что значит изучение эстонского?

С: У меня есть цель начать понимать, говорить, общаться. Значит какое-то собственное достижение.

Е: Изменил ли что-то сейчас на данный момент эстонский язык в вашей жизни?

С: Да стало немножко проще ориентироваться в Эстонии когда туда приезжаем. Что получается читать там вывески, надписи. Прошлую поездку очень помогло например еще в кафе. Официантка не говорила ни на каких языках кроме эстонского. И собственно мы изъяснялись только на эстонском. То что я учу эстонский, это упрощает мне нахождение в Эстонии.

Е: Какая у вас сейчас польза от изучения эстонского языка?

С: Проще там. например сейчас там смотрю например объявления по аренде квартир. Подготовка к будущему переезду. Я в принципе спокойно читаю, Я понимаю что пишут про квартиру. Я практически не пользуюсь словарем для этого.

Е: Какая у вас будет польза в вашей жизни от того что вы будете знать хорошо эстонский?

С: Ну во-первых расширение кругозора можно так сказать и опять же упрощение каких-то контактов в Эстонии и с родственниками там и с другими людьми проще. Потому что незнание языка страны, где ты находишься большую часть времени это очень сильно урезает социальные взаимодействия.

Е

Е

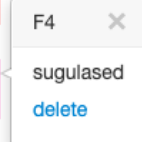
Е

Е

Е

Е

Е

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Elina Vinter,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Eesti keele õppimise põhjustest vene emakeelega õppurite näitel Moskvast“, mille juhendajad on Kristiina Praakli ja Raili Pool, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Elina Vinter

19.08.2020